

Kielikoulutuspoliittinen projekti – KIEPO Kirjallisuusluettelo

Yleinen kielipoliittinen ja kielikoulutuspoliittinen kirjallisuus

- Block, D. & D. Cameron (toim.) 2002. *Globalization and language teaching*. London: Routledge.
- Cooper, R. L. 1989. *Language planning and social change*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Cope, B. & M. Kalantzis (toim.) 2000. *Multiliteracies: Literacy learning and the design of social futures*. London: Routledge.
- Corson, D. 1999. *Language policy in schools*. Mahwah, N.J.: Lawrence Erlbaum.
- Extra, G. & D. Gorter (toim.) 2001. *The other languages of Europe. Demographic, sociolinguistic and educational perspectives*. Clevedon: Multilingual Matters.
- Extra, G. & K. Yägmur (toim.) 2004. *Urban multilingualism in Europe. Immigrant minority languages at home and school*. Clevedon: Multilingual Matters.
- Johansson, M. & R. Pyykkö 2005. *Monikielinen Eurooppa. Kielipoliittikkaa ja käytäntöä*. Helsinki: Gaudeamus.
- Johansson, M. & R. Pyykkö 2005. Johdanto: monikielisyyden ja kielipoliittikka. Teoksessa M. Johansson & R. Pyykkö (toim.) *Monikielinen Eurooppa. Kielipoliittikkaa ja käytäntöä*. Helsinki: Gaudeamus, 9–26.
- Kaplan, R. B. & R. B. Baldauf Jr. 1997. *Language Planning. From Practice to Theory*. Clevedon: Multilingual Matters.
- Kaplan, R. B. & R. B. Baldauf Jr. (toim.) 2005. *Language Planning and Policy. Europe, Vol. 1. Finland, Hungary and Sweden. Language Planning and Policy*. Clevedon: Multilingual Matters.
- Lambert, R. D. (toim.) 1994. *Language planning around the world: Contexts and systematic change*. Washington, D.C.: National Foreign Language Center.
- May, S. 2001. *Language and minority rights: Ethnicity, nationalism and the politics of language*. London: Longman.
- Nuolijärvi, P. 2005. Suomen kielet ja kielelliset oikeudet. Teoksessa M. Johansson & R. Pyykkö (toim.) *Monikielinen Eurooppa. Kielipoliittikkaa ja käytäntöä*. Helsinki: Gaudeamus, 283–299.
- Phillipson, R. 2003. *English-only Europe? Challenging language policy*. London: Routledge.
- Ricento, T. (toim.) 2000. *Ideology, politics and language policies*. Studies in Language and Society. Amsterdam: Benjamins.
- Ricento, T. (toim.) 2006. *An introduction to language policy: Theory and method*. Oxford: Blackwell.
- Sajavaara, K., Lambert, R. D., Takala, S. & C. A. Morfit (toim.) 1993. *National foreign language planning: Practices and prospects*. University of Jyväskylä: Institute for Educational Research.
- Shohamy, E. 2006. *Language Policy: Hidden Agendas and New Approaches*. London: Routledge.
- Spolsky, B. 2004. *Language policy*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Tollefson, J. W. 1994. *Planning language, planning inequality. Language policy in the community*. London: Longman.
- Wright, S. 2000. *Community and communication: The role of language in nation state building and European integration*. Clevedon: Multilingual Matters.
- Wright, S. 2004. *Language policy and language planning. From nationalism to globalisation*. Basingstoke: Palgrave Macmillan.

Kielikoulutuspolitiikka, kielisuunnittelu ja kielikoulutuksen vaikuttavuus

- Axelsson, M., Lennartson-Hokkanen, I. & M. Sellgren 2002. *Den röda tråden. Utvärdering av Stockholms stads storstadssatsning – målområde språkutveckling och skolresultat*. Stockholm: Språkforskningsinstitutet i Rinkeby.
- González, J. & R. Wagenaar (toim.) 2003. *Tuning Educational Structures in Europe*.

- Final Report. Pilot Project – Phase 1. University of Deusto, University of Groningen.
- Huhta, A. 1996. Profile of language education in Finland. Teoksessa P. Dickson & A. Cumming (toim.) *Profiles of language education in 25 countries*. Slough: National Foundation for Educational Research, 30–35.
- Humanistinen alan tutkintotyöryhmän loppuraportti 17.12.2004.
<http://www.hum.utu.fi/opiskelu/perustutkinnot/Loppuraportti.pdf>
- Karjalainen, A., Alha, K. & S. Jutila 2003. *Anna aikaa ajatella – Suomalaisten yliopisto-opintojen mitoitusjärjestelmä*. Oulun yliopisto: Opetuksen kehittämissyksikkö.
- Leino, J. 2006. *Kieliaineiden tohtoritarveselvitys*. Joensuun yliopisto: Valtakunnallinen kielentutkimuksen tutkijakoulu Langnet.
- Nevalainen, P. 2006. Oikeus opiskeluun – koulutuksellisen tasa-arvon turvaaminen. *Nappi* 5, 3.
- Nikki, M.-L. 1989. *Suomalaisen koulutusjärjestelmän kielikoulutus ja sen relevanssi 1*. Kasvatustieteiden tutkimuslaitoksen julkaisusarja A:33. Jyväskylä: Kasvatustieteiden tutkimuslaitos.
- Nikki, M.-L. 1992a. *Suomalaisen koulutusjärjestelmän kielikoulutus ja sen relevanssi 2*. Jyväskylä. *Studies in Education, Psychology and Social Research* 86. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.
- Nikki, M.-L. 1992b. *The implementation of the Finnish national plan for foreign language teaching*. Jyväskylä *Studies in Education, Psychology and Social Research* 87. Jyväskylä: University of Jyväskylä.
- Nikki, M.-L. 1993a. *Johdatus tulosajatteluun ja koulutuksen tuloksellisuuden arviointiin*. Jyväskylä: Keski-Suomen lääninhallitus.
- Nikki, M.-L. 1993b. *Suomalaisen koulutusjärjestelmän kielikoulutus ja sen relevanssi 3*. Jyväskylä: Keski-Suomen lääninhallitus.
- Nikki, M.-L. 1994. *Suomalaisen koulutusjärjestelmän kielikoulutus ja sen relevanssi 4*. Jyväskylä: Keski-Suomen lääninhallitus.
- Nikki, M.-L. 1998. Kielikoulutuspolitiikan toimeenpano. Teoksessa S. Takala & K. Sajavaara (toim.) *Kielikoulutus Suomessa*. Jyväskylän yliopisto: Soveltavan kielentutkimuksen keskus, 23–45.
- Numminen, J. & R. Piri 1998. Kieliohjelman suunnittelu Suomessa. Teoksessa S. Takala & K. Sajavaara (toim.) *Kielikoulutus Suomessa*. Jyväskylän yliopisto: Soveltavan kielentutkimuksen keskus, 7–21.
- Piri, R. 2001. *Suomen kieliohjelmapolitiikka. Kansallinen ja kansainvälinen toimintaympäristö*. Jyväskylän yliopisto: Soveltavan kielentutkimuksen keskus.
- Pohjala, K. 2004. Opetushallituksen tehtävät ja toiminta kielenopetuksen kehittämisessä. Teoksessa K. Sajavaara & S. Takala (toim.) *Kielikoulutus tienhaarassa*. Jyväskylä: Soveltavan kielentutkimuksen keskus, 257–268.
- Sajavaara, P. 2000. Kielenohjailu. Teoksessa K. Sajavaara & A. Piirainen-Marsh (toim.) *Kieli, diskurssi ja yhteisö*. Soveltavan kielentutkimuksen teoriaa ja käytäntöä 2. Jyväskylän yliopisto: Soveltavan kielentutkimuksen keskus, 67–106.
- Sajavaara, K. 2006. Kielivalinnat ja kielten opiskelu. Teoksessa R. Alanen, H. Dufva & K. Mäntylä (toim.) *Kielen päällä. Näkökulmia kieleen ja kielenkäyttöön*. Jyväskylän yliopisto: Soveltavan kielentutkimuksen keskus, 223–254.
- Sajavaara, K. & S. Takala 2000. Kielikoulutuksen vaikutus ja tulokset Suomessa. Teoksessa K. Sajavaara & A. Piirainen-Marsh (toim.) *Näkökulmia soveltavaan kielentutkimukseen*. Soveltavan kielentutkimuksen teoriaa ja käytäntöä 3. Jyväskylän yliopisto: Soveltavan kielentutkimuksen keskus, 155–230.
- Sajavaara, K. & S. Takala (toim.) 2004. *Kielikoulutus tienhaarassa*. Jyväskylän yliopisto: Soveltavan kielentutkimuksen keskus.
- Sajavaara, K., Huhta, A., Kärkkäinen, K., Sinkkonen, M. & S. Takala 1997. Näkökulmia kielikoulutuksen vaikuttavuuden tutkimukseen. Teoksessa R. Raivola, P. Valtonen & M. Vuorensyrjä (toim.) *Koulutus, yhteiskunta, menestys. Suomen Akatemian vaikuttavuusohjelman tutkimuksia*. Suomen Akatemian julkaisuja 7/97. Helsinki: Suomen Akatemia, 190–214.
- Takala, S. 1979. *Kielisuunnittelun kysymyksiä*. Selosteita ja tiedotteita 129. Jyväskylän yliopisto: Kasvatustieteiden tutkimuslaitos.
- Takala, S. 1998. *Language teaching policy effects – a case study of Finland*. *Studia*

- Anglica Posnaniensia XXXXIII, 421–430.
- Takala, S. 2005. Reflections on the development and impact of language education in Finland. Teoksessa J. Smeds, K. Sarmavuori, E. Laakkonen & R. de Chilla (toim.) *Multicultural Communities, Multilingual Practice*. Turku: Annales Universitatis Turkuensis, 285–296.
- Takala, S. 2006. National Syllabuses for Foreign Languages in Finland: Tradition and Reform. Teoksessa M. Bendsten, M. Björklund, C. Fant & L. Forsman (toim.) *Språk, lärande och utbildning i sikte*. Åbo: Åbo Akademi.
- Takala, S. & K. Sajavaara (toim.) 1998. *Kielikoulutus Suomessa*. Jyväskylän yliopisto: Soveltavan kielentutkimuksen keskus.
- Takala, S. & K. Sajavaara 1998. Kielikoulutuksen tuloksellisuuskeskustelun vaiheita. Teoksessa S. Takala & K. Sajavaara (toim.) *Kielikoulutus Suomessa*. Jyväskylän yliopisto: Soveltavan kielentutkimuksen keskus, 187–193.
- Takala, S., Sajavaara, A. & K. Sajavaara 2000. Kielikoulutuksen vaikutus ja tulokset Suomessa. Teoksessa R. Raivola (toim.) *Vaikuttavuutta koulutukseen. Suomen Akatemian koulutuksen vaikuttavuusohjelman tutkimuksia*. Suomen Akatemian julkaisuja 2/00. Helsinki: Suomen Akatemia, 195–230.
- Takala, S. Sajavaara, K. & P. Sajavaara 2000. Kielipolitiikka ja kielisuunnittelu. Teoksessa K. Sajavaara & A. Piirainen-Marsh (toim.) *Näkökulmia soveltavaan kielentutkimukseen*. Soveltavan kielentutkimuksen teoriaa ja käytäntöä 3. Jyväskylän yliopisto: Soveltavan kielentutkimuksen keskus, 231–271.
- Tiberg, T., Krafft, G., Lindgren, M. & P. Lundgren. 2006. *Skola 2021. Framtidens kunskap, skola och lärande. En sammanfattning*. Kairos Future.
<http://www.kollegiet.com/upload/pdf/Skola%202021%20Sammanfattning.pdf>
- Ullakonoja, R. & S. Mäkikangas 2007. *Selvitys kielten valintayhteistyömahdollisuuksista – yhteenveto muihin yliopistoihin lähetettyyn kyselyyn tulleista vastauksista (JY:n kielten oppiaineet eivät mukana)*. Jyväskylän yliopisto: Humanistinen tiedekunta.
http://www.jyu.fi/hum/yhteistyoyhteenveto_valintayhteistyomahdollisuudet

Kielipolitiikka, kielitaitovaro, kieliasenteet ja kielellinen identiteetti

- Allardt, E. 1985. Bilingualism in Finland: the position of Swedish as a minority language. Ingår i W. R. Beer & J. E. Jacob (red.) *Language Policy and National Unity*. Totowa, NJ: Rowman & Allenheld, 76–96.
- Allardt, E. & C. Starck 1981. *Språkgränser och samhällsstruktur*. Stockholm: Almqvist & Wiksell.
- Arber, R. E. 2005. Speaking of race and ethnic identities exploring multicultural curricula. *Journal of Curriculum Studies* 37 (6), 633–652.
- Björklund, M., Gullberg, T. & K. Sjöholm (red.) 2004. *Språk som kultur – brytningar i tid och rum. Language as Culture – Tensions in Time and Place*. Vol. 2, Rapport från pedagogiska fakulteten vid Åbo Akademi, Nr 12. Vasa: Pedagogiska fakulteten vid Åbo Akademi.
- Deklaration om nordisk språkpolitik*. 2006. Köpenhamn: Nordiska ministerrådet.
- Dufva, H. & S. Pietikäinen 2005. Saamenkielinen media – uhanalaisuuden vastapaino? Teoksessa L. Kuure, E. Kärkkäinen & M. Saarenkunnas (toim.) *Kieli ja sosiaalinen toiminta – Language and Social Action*. AFinLAN vuosikirja 2005. Jyväskylä: Suomen soveltavan kielitieteen yhdistyksen AFinLan julkaisuja 63, 13–33.
- Eesti keele arendamise strateegia 2004–2010*. Haridus- ja Teadusministeerium. Eesti keelenõukogu.
http://www.eki.ee/keelenoukogu/strat_et.pdf
- Enkvist, I. 2005. *Trängd mellan politik och pedagogik: svensk språkutbildning efter 1990*. Gidlund: Hedemora.
- Finnäs, F. 2001. *Finlandssvenskarna inför 2000-talet – en statistisk översikt*. Finlandssvensk rapport nr 40. Helsingfors: Svenska Finlands folkting.
- Finnäs, F. 2004. *Finlandssvenskarna 2002. En statistisk rapport*. Helsingfors: Svenska Finlands folkting.

- Folktinget. 2005. *Folktingets undersökning om finlandssvenskarnas identitet. Identitet och framtid. Suomenruotsalainen identiteetti. Folktingetin kyselytutkimus.* http://www.folktinget.fi/pdf/publikationer/Folktinget_low.pdf
- Forsman, L. 2004. *Language, Culture, and Context. Exploring knowledge and attitudes among Finnish-Swedish EFL-students with particular focus on extracurricular influence.* Report from the Faculty of Education, Åbo Akademi University, No 7. Vasa: Pedagogiska fakulteten vid Åbo Akademi.
- Forsman, L. 2006. *The Cultural Dimension in Focus. Promoting Awareness of Diversity and Respect for Difference in a Finland-Swedish EFL-Classroom.* Åbo: Åbo Akademi University Press. (Diss.)
- Hansen, S.-E. 2004. The Swedish 'people's school' in Finland and the language question: homogenization and differentiation. *Journal of Curriculum Studies* 36 (6), 645–655.
- Hiidenmaa, P. 2003. *Suomen kieli – who cares?* Helsinki: Otava.
- Herlin, I. (toim.) 2002. *Äidinkielen merkitykset.* Helsinki: SKS.
- Huss, L. 2006. Uutta kielipolitiikkaa Skandinaviassa: kenellä on vastuu vähemmistökielten säilyttämisestä? *Virittäjä* 110, 578–589.
- Ivars, A.-M., Reuter, M. & U. Ådahl-Sundgren (red.) 2006. *Vårt bästa arv. Festskrift till Marika Tandefelt den 21 december 2006.* Helsingfors: Svenska Litteratursällskapet i Finland.
- Joseph, J. 1987. *Eloquence and Power: the rise of language standards and standard languages.* London: Frances Pinter.
- Kieli on ihmisen peili 2001.* Seminaari 9.5.2001, Kiasma, Helsinki. Helsinki: Euroopan kulttuurisäätiön Suomen osasto.
- Korpilahti, P. (tulossa). Lapsen monet reitit kaksikieliseksi – haasteita ja mahdollisuuksia. Teoksessa S. Latomaa (toim.) *Oma kieli kullaa kallis. Opas oman äidinkielen opetukseen.* Helsinki: Opetushallitus.
- Kotimaisten kielten tutkimuskeskuksen kielipoliittinen ohjelma.* 1998. Helsinki: Kotimaisten kielten tutkimuskeskus. <http://www.kotus.fi/index.phtml?s=2064>
- Kristjánsdóttir, B. 2006. Modersmålsundervisning i 30 år. *Sprog & Integration* 1/2006, 8–11.
- Kunnat ja kielilainsäädäntö. Kansalliskielten asema. 2003. Helsinki: Suomen kuntaliitto.
- Laine-Sveiby, K. 1991. *Suomalaisuus strategiana.* Helsinki: WSOY.
- Laitinen, L. 2006. Suomi tieteen kielenä ja tutkimuksen kohteena. Kirjoitetun kielen tulevaisuuden haasteita. *Virittäjä* 110, 568–577.
- Latomaa, S. & P. Nuolijärvi 2002. The Language Situation in Finland. *Current Issues in Language Planning* 3 (2), 95–202.
- Latomaa, S. & P. Nuolijärvi 2005. The language situation in Finland. Teoksessa R. B. Kaplan & R. B. Baldauf Jr. (toim.) *Language Planning and Policy. Europe, Vol. 1. Finland, Hungary and Sweden.* Clevedon: Multilingual Matters, 125–232.
- Lepola, O. 2000. *Ulkomaalaisesta suomenmaalaiseksi. Monikulttuurisuus, kansalaisuus ja suomalaisuus 1990-luvun maahanmuuttopoliittisessa keskustelussa.* Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- Lewis, E. G. & C. Massad 1975. *The teaching of English as a foreign language in ten countries.* Stockholm: Almqvist & Wiksell.
- Lindgren, A.-R. 2000. *Helsingin saamelaiset ja oma kieli.* Helsinki: SKS.
- Mattila, H. E. S. 2005. Språket och den nordiska rättsfamiljen. *Tidskrift utgiven av Juridiska föreningen i Finland* 2005:1, 43–57.
- McRae, K. D. 1997. *Conflict and Compromise in Multilingual Societies: Finland.* Waterloo ON: Wilfrid Laurier University Press.
- Ministerineuvoston ehdotus pohjoismaiseksi kielipoliittiseksi julistukseksi.* 2006. Pohjoismaiden ministerineuvosto B245/kultur. http://www.norden.org/sagsarkiv/docs/B245Sprak_fi.pdf
- Määttä, S. 2005. The European Charter for Regional or Minority Languages, French Language Laws, and National Identity. *Language Policy* Vol. 4:2, 167–186.
- Mål i mun – Förslag till handlingsprogram för svenska språket.* Statens offentliga utredningar SOU 2002:27. Stockholm: Kulturdepartementet. <http://www.sweden.gov.se/sb/d/108/a/1443;jsessionid=aU82FIh19Z88>

- Novak-Lukanovič, S. 2006. Minority Languages in Education in Slovenia. Teoksessa Dónall Ó Riagáin (ed.) *Voces Diversae: Lesser-Used Language Education in Europe*. Belfast Studies in Language, Culture and Politics 15. Belfast: Cló Ollscoil na Banríona, 113–125.
- Nuolijärvi, P. 1999a. Suomen kielitilanne 2000-luvulla. *Tieteessä tapahtuu* 1, 22–29.
- Nuolijärvi, P. 1999b. Suomen äidinkielet. *Virittäjä* 3, 402–410.
- Nuolijärvi, P. 2003. Uusi kielilaki voimaan 2004. *Kielikello* 4/2004, 12–15.
- Nuolijärvi, P. 2005. Suomen kielen tulevaisuus muuttuvassa maailmassa. *Tieteessä tapahtuu* 6/2005, 5–12.
- Ruotsin- ja kaksikieliset kunnat. 2007. Helsinki: Suomen kuntaliitto.
http://www.kunnat.net/k_perussivu.asp?path=1;29;341;486;496;30278
- Sajavaara, K. 1997. Language attitudes in Finland. Käsikirjoitus.
- Sajavaara, K. 2005. Suomen uusi kielilaki. Teoksessa K. Sajavaara & S. Takala (toim.) *Kielikoulutus tienhaarassa*. Jyväskylän yliopisto: Soveltavan kielentutkimuksen keskus, 283–295.
- Salo-Lee, L., R. Malmberg & R. Hallinoja 1998. *Me ja muut: Kulttuurienvälinen viestintä*. Helsinki: YLE-opetuspalvelut.
- Sartoneva, P. (toim.) 1998. *Vieraiden kielten osaaminen Suomessa*. Arviointi 6/98. Helsinki: Opetushallitus.
- Sjöholm, K. 2004a. Swedish, Finnish, English? Finland's Swedes in a changing world. *Journal of Curriculum Studies* 36 (5), 637–644.
- Sjöholm, K. 2004b. English as a third language in bilingual Finland – basic communication or academic language? Ingår i C. Hoffmann & J. Ytsma (red.) *Trilingualism in Family, School and Community*. Clevedon: Multilingual Matters, 219–238.
- Sjöholm, K., Hansén, S.-E., Østern, A.-L. & A. Slotte-Lüttge 2004. Swedish, Finnish, English? Language in a bilingual society. *Journal of Curriculum Studies* 36 (6), 637–696.
- Slotte-Lüttge, A. 2004. Roles and positioning in a meeting between Finland-Swedish bilingual pupils and their teachers. Translated by A. Lund. *Journal of Curriculum Studies* 36 (6), 673–684.
- Slotte-Lüttge, A. 2005. *Ja vet int va de heter på svenska. Interaktion mellan tvåspråkiga elever och deras lärare i en enspråkig klassrumsdiskurs* (Dissertation). Åbo: Åbo Akademis förlag.
- Slotte-Lüttge, A. (submitted) 2007. Making use of bilingualism – the construction of a monolingual classroom, and its consequences. *International Journal of the Sociology of Language*.
- Smeds, M.-L. 2000. *Finska krigsbarns minnesbilder av språkväxlingar i olika kontext*. Rapporter från pedagogiska fakulteten vid Åbo Akademi Nr 21. Vasa: Pedagogiska fakulteten vid Åbo Akademi.
- Språkfördelningen i Svenskfinland – befolkning enligt språk i svenska och tvåspråkiga kommuner i Finland 31.12.2003*. 2004. Helsingfors: Svenska Finlands Folkting.
- Sprog på spil – et udspil til en dansk sprogpolitik*. København: Kulturministeriet.
- Stenbäck, P. 2003. *Vision och verklighet: Handbok i överlevnad för Svenskfinland*. Helsingfors: Söderströms.
- Stickel, G. (toim.) 2006. *Brussels Declaration on Language Learning in Europe – in the 20 Official Languages of the European Union*. Mannheim: IDS.
- Sundman, M. 1998. *Barnet, skolan och tvåspråkigheten*. Helsingfors: Helsinki University Press. Svenska Finlands Folkting. 2003. *Svenskt i Finland*.
<http://www.folktinget.fi/pdf/publikationer/Svifin.pdf>
- Tandefelt, M. 2003. *Tänk om... Svenska språknämndes förslag till handlingsprogram för svenskan i Finland*. Helsingfors: Forskningscentralen för de inhemska språken.
- Wicherkiewicz, T. 2006. A Decade of Kashubian in Education. Teoksessa Dónall Ó Riagáin (ed.) *Voces Diversae: Lesser-Used Language Education in Europe*. Belfast Studies in Language, Culture and Politics 15. Belfast: Cló Ollscoil na Banríona, 103–112.
- Zirotti, J.-P. 2006. Enjeux sociaux du bilinguisme à l'école. *Langage et Société* n° 116, juin 2006, 73–91.

- Østern, A.-L. 1991. *Tvåspråkighet och lingvistisk medvetenhet. Betydelsen av tvåspråkighet och av undervisning för lingvistisk medvetenhet hos barn i åldern sex till åtta år*. Åbo: Åbo Akademis förlag. (Diss.)
- Østern, A.-L. 2001a. Swedish in Finland. Ingår i G. Extra & D. Gorter (red.) *The Other Languages of Europe. Demographic, Sociolinguistic and Educational Perspectives*. Clevedon: Multilingual Matters, 159–173.
- Østern, A.-L. 2004. 'My language tree': young Finland-Swedish adults tell us about their linguistic and cultural identities. *Journal of Curriculum Studies* 36 (6), 657–672.
- Østern, A.-L. & R. Heilä-Ylikallio (red.) 2004. *Språk som kultur – brytningar i tid och rum. Language as Culture – Tensions in Time and Space*. Vol. 1. Rapport Nr 11. Vasa: Pedagogiska fakulteten vid Åbo Akademi.

Kieltenopetus eri koulutusasteilla

- Aalto, E & P. Taalas 2005. Tavoitteelliseksi opiskelijaksi monimuotoisella ja -mediaisella kurssilla. Teoksessa L. Kuure, E. Kärkkäinen & M. Saarenkunnas (toim.) *Kieli ja sosiaalinen toiminta – Language and Social Action*. AFinLAN vuosikirja 2005. Jyväskylä: Suomen soveltavan kielitieteen yhdistyksen AFinLan julkaisuja 63, 349–362.
- Abrahamsson, N. & K. Hyltenstam 2004. Mognadsbegränsningar och den kritiska perioden för andraspråks inläring. Teoksessa K. Hyltenstam & I. Lindberg (red.) *Svenska som andraspråk – i forskning, undervisning och samhälle*. Lund: Studentlitteratur, 221–258.
- Aiemmin hankitun osaamisen tunnustaminen korkeakouluissa*. Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2007:4. Helsinki: Opetusministeriö.
- Aikuiskoulutus ja vapaa sivistystyö. 2007. Opetusministeriö.
<http://www.minedu.fi>
- Airola, A. (toim.) 2001. *Kielenopetuksen haasteet ammattikorkeakouluissa*. Joensuu: Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulu.
- Ajankohtaista tietoa kielivalinnoista*. Helsinki: Suomen kieltenopettajien liitto SUKOL ry.
<http://www.kisu.fi/kielivalinnat.php>
- A-kielet perusopetuksen vuosiluokilla 1–6 – määrällinen ja alueellinen selvitys vuosilta 1999–2004*. Helsinki: Suomen kieltenopettajien liitto SUKOL ry.
- Ammattikorkeakoulut 2005. Taulukoita AMKOTA-tietokannasta*. Opetusministeriön julkaisuja 2006:42.
<http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2006/liitteet/opm42.pdf?lang=fi>
- Blomqvist, I., Koskinen R., Niemi H. & M. Simpanen 1997. *Aikuisopiskelu Suomessa. Aikuiskoulutustutkimus 1995*. Koulutus 1997/4. Helsinki: Tilastokeskus.
- Blomqvist, I., Ruuskanen, T., Niemi, H. & E. Nyyssönen 2002. *Osallistuminen aikuiskoulutukseen. Aikuiskoulutustutkimus 2000*. Helsinki: Tilastokeskus.
- Carlson, L. 1995. *Ammattien kielet ja kielten ammatit: selvityksiä ja ehdotuksia korkeakoulujen kieltenopetuksen järjestämisestä*. Opetusministeriön koulutus- ja tiedepolitiikan linjan julkaisusarja 33. Helsinki: Opetusministeriö.
- Elsinen, R. 2000. *”Kielitaito – väylä Suomen ulkopuoliseen maailmaan.” Yliopisto-opiskelijoiden vieraiden kielten oppimiseen liittyviä käsityksiä kielikeskusopettajien tulkitsemana*. Kasvatustieteellisiä julkaisuja 62. Joensuu: Joensuun yliopisto.
- Elsinen, R. 2004. Kielikeskusopetus eilen, tänään, huomenna. Teoksessa K. Sajavaara & S. Takala (toim.) *Kielikoulutus tienhaarassa*. Jyväskylän yliopisto: Soveltavan kielentutkimuksen keskus, 77–87.
- Etälukioprojekti*. Loppuraportti vuosilta 2000–2004.
http://www.jyu.fi/hum/laitokset/solki/tutkimus/projektit/kielo/etalukioprojekti_koko.pdf
- Garam, I. (toim.) 2004. *Ulkomaisille vaihto- ja tutkinto-opiskelijoille annettava suomen kielen opetus ja sen kehittämistarpeet*. CIMO Publications 1:2004. Helsinki: Kansainvälisen henkilövaihdon keskus CIMO.

<http://www.cimo.fi/dman/Document.phx/~public/Julkaisut+ja+tilastot/Raportit+ja+solvitykset/SuomenOpetusUlkomaisilleOpiskelijoille.pdf>

- Gee, P. J. 2004. *Situated Language and Learning: A Critique of Traditional Schooling*. London: Routledge.
- Geber, E. & C. Lojander-Visapää 2007. *De svenska gymnasierna i Finland. En lägesanalys*. Helsingfors: Utbildningsstyrelsen.
- Grunderna för planen för småbarnsfostran 2005*. En korrigerad upplaga (version II). Handböcker 61. Helsingfors: Stakes.
- Haapamäki-Niemi, H. & S. Nojonen 2007. *Elämään bittien kanssa – opiskelu verkossa ja Internetin mahdollisuudet*. Äidinkielenopettajain liiton vuosikirja 2007. Helsinki: Äidinkielen opettajain liitto.
- Heilä-Ylikallio, R. & G. Oker-Blom 2006. *Språkraketen. Lärarhandledning*. Helsingfors: Utbildningsstyrelsen.
- Horppu, R. & T. Lehtonen 2003. *Monipuolinen kielitaito? Selvitys Helsingin yliopistosta valmistuneiden kieliopinnoista*. Helsingin yliopisto: Opintoasiainosaston julkaisuja 22/2003.
- Kansalais- ja työväenopistojen liitto ry. 2000. *Selvitys kansalais- ja työväenopistojen kielenopetuksesta*. Julkaisematon.
- Kantelinen, R. 1998. Kielenopetus ammatillisessa koulutuksessa. Teoksessa S. Takala & K. Sajavaara (toim.) *Kielikoulutus Suomessa*. Jyväskylän yliopisto: Soveltavan kielentutkimuksen keskus, 101–116.
- Kantelinen, R. & M. Heiskanen 2004. *Ammattikorkeakoulujen kieliopinnot*. Joensuun yliopisto: Soveltavan kasvatustieteen laitos.
- Kasslin, J. & S. Kackur 2005. *I dialog med språkträdet. Självrapportering av språkfärdigheter hos elever i årskurs 6 med språkträdet som redskap*. Publikation Nr 11. Vasa: Pedagogiska fakulteten vid Åbo Akademi.
- Kielenopetuksen kehittämishankkeeseen 2002–2004 liittyneiden kuntien arviot hankkeen toiminnasta ja vaikuttavuudesta*. Moniste 10/2004. Helsinki: Opetushallitus.
- Kielenopetuksen monipuolistamis- ja kehittämishanke 1996–2000 KIMMOKE*. Loppuraportti 2001. Helsinki: Opetushallitus.
- Korpela, H., Lottonen, S. & C. (tulossa). Kokemuksia eheytytystä äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksesta. Teoksessa S. Lomaa (toim.) *Oma kieli kalkan kallis. Opas oman äidinkielen opetukseen*. Helsinki: Opetushallitus.
- Kronholm-Cederberg, A. 2005. *Om skrivandets villkor – unga människors berättelser om skrivandet i gymnasiet*. Rapport nr 16. Vasa: Pedagogiska fakulteten vid Åbo Akademi.
- Kumpulainen, T. (toim.) 2005. *Koulutuksen määrälliset indikaattorit 2005*. Helsinki: Opetushallitus.
- <http://www.oph.fi/info/tilastot/Indikaattorit2005.pdf>
- Kumpulainen, T. & S. Saari (toim.) 2006. *Koulutuksen määrälliset indikaattorit 2006. Kvantitativa indikatorer för utbildningen 2006*. Helsinki: Opetushallitus. Helsingfors: Utbildningsstyrelsen.
- http://www.oph.fi/info/tilastot/Indikaattorit_2006.pdf
- Kuusela, J. 2006. *Temaattisia näkökulmia perusopetuksen tasa-arvoon*. Oppimistulosten arviointi 6/2006. Helsinki: Opetushallitus.
- Laihiala-Kankainen, S. 1993. *Formaalinen ja funktionaalinen traditio kielenopetuksessa. Kielenopetuksen oppihistoriallinen tausta antiikista valistukseen*. Jyväskylän yliopisto. Jyväskylä Studies in Education, Psychology and Social Research 99.
- Luukka, M.-R. 2003. Tekstitaituriksi koulussa. *Virittäjä* 3/2003, 422–428.
- Luukka, M.-R. & M. Leiwo 2004. Opetussuunnitelma äidinkielenopetuksen suunnannäyttäjänä? Teoksessa K. Sajavaara & S. Takala (toim.) *Kielikoulutus tienhaarassa*. Jyväskylän yliopisto: Soveltavan kielentutkimuksen keskus, 13–36.
- Löfström, E., R. Kantelinen, E. Johnson, M. Huhta, M. Luoma, T. Nikko, A. Korhonen, J. Penttilä, M. Jacobsson & L. Miiikkulainen 2002. *Ammattikorkeakoulun opetus tienhaarassa: Kielenopetuksen arviointi Helsingin ja Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakouluissa*. Korkeakoulujen arviointineuvoston julkaisuja 15:2002. Helsinki: Edita.

- Mattila, M. ym. 2005. *Elinikäinen oppiminen yliopistoissa -työryhmän muistio*. Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2005:39. Helsinki: Opetusministeriö.
- Moilanen, K. 2002. *Yli esteiden. Oppimisvaikeudet ja vieraat kielet*. Helsinki: Tammi.
- Mustajoki, A. 2007. *Yliopistojen Venäjä-yhteistyön ja Venäjä-osaamisen kehittäminen*. Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2007:11. Helsinki: Opetusministeriö.
- Nikula, T. 2002. *Kieliaineiden opetussuunnitelmahanke Jyväskylän yliopistossa. Jyväskylän yliopiston humanistisessa tiedekunnassa lv. 2001–2002 toteutetun hankkeen raportti*. Jyväskylän yliopisto: Soveltavan kielentutkimuksen keskus.
- Nyman, T. 1999. *KIMMOKE. Seuranta- ja arvointitutkimuksen loppuraportti. Kieltenopetuksen monipuolistamis- ja kehittämishanke 1996–2000*. Moniste 28/1999. Helsinki: Opetushallitus.
- Nyman, T. 2005. Kielenopetuksen monipuolistamis- ja kehittämisprojekti KIMMOKE. Teoksessa K. Sajavaara & S. Takala (toim.) *Kielikoulutus tienhaarassa*. Jyväskylän yliopisto: Soveltavan kielentutkimuksen keskus, 269–281.
- Oker-Blom, G., Geber, E. & H. Backman 2001. *Språklig mångfald i skolan. Språkbakgrund och muntlig kompetens i de svenska lågstadieskolorna i Finland*. Helsingfors: Utbildningsstyrelsen.
- Pekkala, H. 2007. Kehittävä ja kehittyvä kielikeskus. Teoksessa Kalin, M., Nurmi, T. & A. Räsänen (toim.) *Kirjomme kielillä. Jyväskylän yliopiston kielikeskus 30 vuotta*. Jyväskylä: Jyväskylän yliopiston kielikeskus.
- Pynnönen, M.-L. 2002. *Äidinkieltä peruskoulussa*. Tampere: Tampereen yliopisto.
- Pälli P. 2005. Äidinkielenopetus ja diskurssianalyysi. Teoksessa L. Kuure, E. Kärkkäinen & M. Saarenkunnas (toim.) *Kieli ja sosiaalinen toiminta – Language and Social Action*. AFinLAn vuosikirja 2005. Jyväskylä: Suomen soveltavan kielitieteen yhdistyksen AFinLan julkaisuja 63, 399–408.
- Saarinen, S. 2005a. *Varhainen aloittaminen lisää poikien kielenopiskelua*.
http://www.kisu.fi/artikkelit/poikien_opiskelu.pdf
- Saarinen, S. 2005b. *Kuntien kielenopetus yksipuolistuu*.
http://www.kisu.fi/artikkelit/kielivalinnat2004_jatko.pdf
- Saarinen, S. 2005c. *Hyväksytty-merkintä vai ei?*
<http://www.kisu.fi/artikkelit/hyvaksytymerkinta.pdf>
- Sahlström, F., Pörn, M. & A. Slotte-Lüttge (under arbete) 2007. "Mitä tarkoittaa speaking English?" – Flerspråkiga barns lärande och identitet i och utanför skolan. *Svenskan i Finland* 10.
- Sajavaara, K. 1998. Kielikoulutus yliopisto-opinnoissa. Teoksessa S. Takala & K. Sajavaara (toim.) *Kielikoulutus Suomessa*. Jyväskylän yliopisto: Soveltavan kielentutkimuksen keskus, 91–100.
- Sajavaara, K. 1999. *Kielikoulutus ammattikorkeakouluissa*. Jyväskylän yliopisto: Soveltavan kielentutkimuksen keskus.
- Suomen kansanopistot ry. 2005. Opiskele kansanopistossa 2006–2007. Helsinki.
<http://www.kansanopistot.fi>
- Suomen kesäyliopistot ry. 2006. *Selvitys kesäyliopistojen toiminnasta vuonna 2005*. Suomen kesäyliopistot ry:n julkaisu 5/2006. Tampere: Suomen kesäyliopistot ry.
- Tilastokeskus. 2005. *Oppilaitostilastot. Oppilaitosten tutkintoon johtamaton koulutus*. Helsinki: Tilastokeskus.
- Tilastotietoa kielivalinnoista*. Helsinki: Suomen kielenopettajien liitto SUKOL ry.
<http://www.sukol.fi/index.php?sivu=tilastot>
- Valkonen, P. & P. Vilska 2002. Esikoululainen kielen käyttäjänä ja tutkijana. Teoksessa A. Niikko (toim.) *Esiopetusta linnan liepeillä*. Joensuu: Joensuun yliopisto, Savonlinnan opettajankoulutuslaitos, 17–29.
- Van Lier, L. 1986. *Interaction in the language curriculum: awareness, autonomy, and authenticity*. New York: Longman.
- Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005*. Toinen tarkistettu painos. Oppaita 56. Helsinki: Stakes.
- Väyrynen, P., Räsänen, A., Geber, E., Koski, L. & M.-L. Pernu 1998. *Kieliäkö ammatissa? –*

- Ammatillisten oppilaitosten kielenopetuksen nykytila ja kehittämistarpeet*. Arviointi 8/1998. Helsinki: Opetushallitus.
- Väyrynen, P. 2001. *Kaikki kieliä oppimaan. Opetusmenetelmiä ammatilliseen kielenopetukseen*. Moniste 6/2001. Helsinki: Opetushallitus.
<http://www.edu.fi/julkaisut/kaikkia.pdf>
- Østern, A.-L. 2001b. *Svenska med sting! En didaktisk handledning med betoning på modersmål, litteratur och drama*. Helsingfors: Utbildningsstyrelsen.

CLIL ja muu vieraskielinen opetus

- Bergroth, M. 2004. Och den ljusnande framtid är vår. Teoksessa S. Björklund & M. Buss (toim.) *Kielikylpy: Kasvua ja kehitystä*. Julkaisu No 113. Vaasa: Vaasan yliopiston julkaisuja, 144–151.
- Bergroth, M. 2006. Immersion students in the matriculation examination. Three years after immersion. Teoksessa S. Björklund, K. Mård-Miettinen, M. Bergström & M. Södergård (eds.) *Exploring Dual-Focused Education. Integrating Language and Content for Individual and Societal Needs*. Selvityksiä ja raportteja 132. Vaasa: Vaasan yliopiston julkaisuja, 123–134.
- Björklund, S. 1996. *Lexikala drag och kontextualisering i språkbadselevers andraspråk*. Acta Wasaensia No 46. Språkvetenskap 8. (Diss.)
- Björklund, S. & M. Buss (toim./red.) 2004. *Kielikylpy – kasvua ja kehitystä. Språkbad – samverkan skapar styrka*. Vasa: Vasa universitet.
- Buss, M. & K. Mård 1999. *Ruotsin ja suomen kielen kielikylvyn kartoitus Suomen peruskouluissa lukuvuonna 1998/99*. Selvityksiä ja raportteja 46. Vaasa: Vaasan yliopiston julkaisuja.
- Elomaa, M. 2000. *Suomen ensimmäisten kielikylvyläisten äidinkielliset kirjoitelmat peruskoulussa*. Acta Wasaensia No 83. Vaasa: Vaasan yliopiston julkaisuja.
- Eurydice 2006. *Content and language integrated learning (CLIL) at school in Europe*. Brussels: Eurydice.
- Grönholm, M. 2006. Om utvecklingen av receptiva färdigheter i finskt språkbad. Ingår i A.-L. Østern, K. Sjöholm & S.-B. Arnolds-Granlund (red.) *Kulturella mötesplatser i tid och rum*. Vol 2, Åbo Akademi Vasa, Rapport från pedagogiska fakulteten, Nr 18, 135–148.
- Jäppinen, A.-K. 2002. *Ajattelu ja sisältöjen oppiminen vieraskielisessä opetuksessa 1/3*. Jyväskylän yliopisto: Soveltavan kielentutkimuksen keskus.
- Jäppinen, A.-K. 2003. *Ajattelu ja sisältöjen oppiminen vieraskielisessä opetuksessa 2/3*. Jyväskylän yliopisto: Soveltavan kielentutkimuksen keskus.
- Jäppinen, A.-K. 2005. *Ajattelu ja sisältöjen oppiminen vieraskielisessä opetuksessa 3/3*. Jyväskylän yliopisto: Soveltavan kielentutkimuksen keskus.
- Järvinen, H.-M. 2004. Kielitaidon kehittyminen peruskoulun vieraskielisessä opetuksessa. Teoksessa K. Sajavaara & S. Takala (toim.) *Kielikoulutus tienhaarassa*. Jyväskylän yliopisto: Soveltavan kielentutkimuksen keskus, 237–244.
- Lahtonen, S. & R. Pyykkö 2005. *Korkeakoulujen vieraskielisen opetuksen arvioinnin seuranta*. KKA. Verkkojulkaisuja 6:2005.
http://www.kka.fi/pdf/muut/muut_julkaisut/KKA200506_korkeak.pdf
- Laurén, C. 1999. *Språkbad – forskning och praktik*. Tutkimuksia 226. Språkvetenskap 36. Vaasa: Vaasan yliopiston julkaisuja.
- Lehti, L., Järvinen, H.-M. & E. Suomela-Salmi 2006. Kartoitus vieraskielisen opetuksen tarjonnasta peruskouluissa ja lukioissa. Teoksessa P. Pietilä, P. Lintunen & H.-M. Järvinen (toim.) *Kielenoppija tänään - Language Learners of Today*. AFinLAN vuosikirja 2006. Jyväskylä: Suomen soveltavan kielitieteen yhdistyksen AFinLAN julkaisuja 64, 293–313.
- Marsh, D., Maljers, A. & A.-K. Hartiala 2001. *Profiling European CLIL Classrooms: Languages Open Doors*. University of Jyväskylä & European Platform for Dutch Education.
- Nikula, T. & D. Marsh 1996. *Kartoitus vieraskielisen opetuksen tarjonnasta peruskouluissa ja lukioissa*. Helsinki: Opetushallitus.

- Rasinen, T. 2006. *Näkökulmia vieraskieliseen perusopetukseen. Koulun kehittämishankkeesta koulun toimintakulttuuriksi*. Jyväskylä Studies in Education, Psychology and Social Research 281.
- Rauto, E. 2004. Kielitaidon kehittyminen ammattikorkeakoulun vieraskielisessä opetuksessa. Teoksessa K. Sajavaara & S. Takala (toim.) *Kielikoulutus tienhaarassa*. Jyväskylän yliopisto: Soveltavan kielentutkimuksen keskus, 245–253.
- Ribelus, A. tulossa. Kokemuksia kaksikielisestä opetuksesta. Teoksessa S. Latomaa (toim.) *Oma kieli kullan kallis. Opas oman äidinkielen opetukseen*. Helsinki: Opetushallitus.
- Seikkula-Leino, J. 2004. Oppiminen vieraskielisessä opetuksessa ja vieraskielisen opetuksen tulevaisuus. Teoksessa K. Sajavaara & S. Takala (toim.) *Kielikoulutus tienhaarassa*. Jyväskylän yliopisto: Soveltavan kielentutkimuksen keskus, 207–224.
- Sipola, S. 2006. *Vuxenspråkbad i svenska. Ur den autonoma inlärningens synvinkel*. Acta Wasaencia Nr 155. Vaasa: Vaasan yliopisto.
- Sjöholm, K. & M. Björklund (red.) 1999. *Content and Language Integrated Learning. Teachers' and Teacher Educators' Experiences of English Medium Teaching*. Publications from the Faculty of Education No 4. Vasa: Institutionen för lärarutbildning, Åbo Akademi.
- Tella, S., Räsänen, A. & A. Vähäpassi (toim.) 1999. *Teaching Through a Foreign Language. From Tool to Empowering Mediator*. KKA 5:1999. Helsinki: Edita.
- Østern, A. 2000. Research into future possibilities. Genre proficiency in Swedish as a mother tongue in Finnish immersion. Ingår i K. Sjöholm & A. Østern (red.) *Perspectives on Language and Communication in Multilingual Education*. Report No 6, Faculty of Education, Åbo Akademi University, 145–166.

Opettajankoulutus

- Aalto, E. 2006. Kun opetetaan funktionaalis-pedagogisesti – millainen haaste opettajalle? Esitelmä Opetushallituksen S2-koulutuspäivillä Helsingissä 9.10.2006.
- Aaltonen, H. 2006. *Intercultural Bridges in Teenagers' Theatrical Events. Performing Self and Constructing Cultural Identity through a Creative Drama Process*. Åbo: Åbo Akademi University Press. (Diss.)
- Backlund-Smulter, T. 2005. *Språk är en känslig sak. Klasslärarstuderandes röster om språk i skola i finlandssvensk kontext*. Vasa: Pedagogiska fakulteten vid Åbo Akademi. Opublicerad licentiatavhandling.
- Furu, A.-C. 2004. *En resa i röst*. Pedagogiska fakulteten vid Åbo Akademi. Opublicerad licentiatavhandling.
- Hyötyniemi, Y. (toim.) 2003. *Muuttuuko mikään? Näkökulmia tieto- ja viestintäteknikan opetuskäytön strategiaan*. Opetusministeriön julkaisuja 2003:16. Helsinki: opetusministeriö.
http://www.jyu.fi/hum/laitokset/solki/tutkimus/projektit/kielo/opm_TVT_Muuttuuko_mikaan.pdf
- Härkki, K. 2002. *Aineenopettajakoulutus Suomen yliopistojen humanistisissa tiedekunnissa*. Helsingin yliopisto: Humanistinen tiedekunta.
- Jakku-Sihvonen, R. (toim.) 2005. *Uudenlaisia maistereita. Kasvatusalan koulutuksen kehittämislinjauja*. Opetus 2000. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Jakku-Sihvonen, R. & H. Niemi (toim.) 2006. *Research-based Teacher Education in Finland – Reflections by Finnish Teacher Educators*. Research in Educational Sciences 25. Helsinki: Finnish Educational Research Association.
- Jokinen, M. 2000b. *Opettajien perus- ja täydennyskoulutuksen ennakointihankkeen (OPEPRO) selvitys 7*. Helsinki: Opetushallitus.
- Kaikkonen, P. & V. Kohonen (toim.) 2000. *Minne menet, kielikasvatus? Näkökulmia kielipedagogiikkaan*. Jyväskylän yliopisto: Opettajankoulutuslaitos.
- Kantelinen, R. 2004. Opettajankoulutus ammatillisesti suuntautuneen kielenopetuksen tehtäviin – haaste kansallisen tason kehittämistyölle. Teoksessa K. Sajavaara & S. Takala (toim.) *Kielikoulutus tienhaarassa*. Jyväskylä: Soveltavan kielentutkimuksen keskus, 51–60.

- Kelly, M., Grenfell, M., Allan, R., Kriza, C. & W. McEvoy 2004. *European profile for language teacher education: A frame of reference*. Southampton: University of Southampton.
http://ec.europa.eu/education/policies/lang/doc/profile_en.pdf
- Kurola, J. & J. Sorvari (toim.) 2004. *Virtuaaliset erilliset opettajan pedagogiset opinnot 35 ov – Opetusharjoittelu verkossa*. eNorssi. Suomen harjoittelukoulujen vuosikirja N:o 2. Turku: Suomen harjoittelukoulujen rehtorit ry.
<http://www.enorssi.fi/julkaisut/VIRPEDA.pdf>
- Kuure, L., Saarenkunnas, M. & P. Taalas 2000. Verkkovälitteisen tapauskeskustelun mahdollisuuksia kielenopetuksessa ja opettajankoulutuksessa. Teoksessa P. Kaikkonen & V. Kohonen (toim.) *Minne menet kielikasvatus? Näkökulmia kielipedagogiikkaan*. Jyväskylän yliopisto: Opettajankoulutuslaitos, 207–221.
- Larzén, E. 2005. *In Pursuit of an Intercultural Dimension in EFL-Teaching. Exploring Cognitions among Finland-Swedish Comprehensive School Teachers*. (Dissertation). Åbo: Åbo Akademi University Press.
- Lithén, M. 1998. *Perspektiv på lärarsituationen i Svenskfinland. Kartläggning och analys av lärarsituationen i högstadier och gymnasier läsåret 1995–1996 och i lågstadier och specialskolor läsåret 1996–1997*. Publikationer från Pedagogiska fakulteten vid Åbo Akademi Nr 30.
- Luukkainen, O. 2000. *Opettaja vuonna 2010. Opettajien perus- ja täydennyskoulutuksen ennakkohankkeen (OPEPRO) selvitys 15. Loppuraportti*. Helsinki: Opetushallitus.
- Läraren 2010. Strategi för lärarutbildningen vid Åbo Akademi*. Betänkande avgivnet av Åbo Akademis arbetsgrupp 14.02.2002.
http://www.abo.fi/aa/lararen_2010.pdf
- Meisalo, V. 2002. *Aineenopettajakoulutuksen vaihtoehdot ja tutkimus*. Ainedidaktiikan symposiumi 1.1.2002. Helsinki: Helsingin yliopisto.
- Niemi, H. 2003. Towards a learning society in Finland: information and communications technology in teacher education. *Technology, pedagogy and education. Educational Media, Technology & Science Issue 12 (1)*, 85–103.
- Nieminen, T. 2000. *Suomi toisena kielenä -opettajien koulutuksen kehittäminen Helsingin yliopistossa*. Helsingin yliopisto: Suomen kielen laitos.
- Opettajankoulutukseen kuuluvan ohjatun harjoittelun selvitysraportti*. Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2007:19. Helsinki: Opetusministeriö.
<http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2007/liitteet/tr19.pdf?lang=fi>
- Opettajankoulutukseen kuuluvan opetusharjoittelun selvitys*. 2005. Suomen Opettajaksi Opiskelevien Liitto SOOL ry.
<http://www.sool.fi/pdf/harjoitteluselvitys-2005.pdf>
- Opettajankoulutuksen kehittämisohjelma*. 2001. Helsinki: Opetusministeriö.
http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2001/liitteet/opm_14_opeko.pdf?lang=fi
- Opettajankoulutus – tietoa, taitoa, tulevaisuutta. Opettajankoulutuksen kehittämisohjelman 2001–2005 loppuraportti*. Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2006:32. Helsinki: Opetusministeriö.
<http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2006/liitteet/tr32.pdf?lang=fi>
- Opettajatarvetyöryhmän muistio*. Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2003:9. Helsinki: Opetusministeriö.
http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2003/liitteet/opm_127_tr09.pdf?lang=fi
- Penttinen, E. & L. Kyyrönen 2005. Vieraiden kielten opetuskulttuurin muutostarve. Teoksessa L. Kuure, E. Kärkkäinen & M. Saarenkunnas (toim.) *Kieli ja sosiaalinen toiminta – Language and Social Action*. AFinLAN vuosikirja 2005. Jyväskylä: Suomen soveltavan kielitieteen yhdistyksen AFinLan julkaisuja 63, 387–396.
- Piesanen, E., Kiviniemi, U. & S. Valkonen 2006a. *Opettajankoulutuksen kehittämisohjelman seuranta ja arviointi 2005. Opettajien peruskoulutus 2005 ja seuranta 2002–2005*. Jyväskylä: Koulutuksen tutkimuslaitos.
- Piesanen, E., Kiviniemi, U. & S. Valkonen 2006b. *Opettajankoulutuksen kehittämisohjelman*

- seuranta ja arviointi 2005. Opettajien täydenniskoulutus 2005 ja seuranta 1998–2005.* Jyväskylä: Koulutuksen tutkimuslaitos.
- Räsänen, R., Jokikokko, K., Järvelä, M.-L. & T. Lamminmäki-Kärkkäinen (toim.) 2002. *Interkulttuurinen opettajankoulutus. Utopiasta todellisuudeksi toimintatutkimuksen avulla.* Oulu: Oulun yliopisto.
- Sarmavuori, K. 2002. *Äidinkielen opettajien koulutuslabyrintti.* Espoo: Äidinkielen opetustieteen seura.
- Savolainen, K. 2005. Ammatillinen äidinkielen opetus ja aineenopettajakoulutus. *Virke* 3/2005.
- Opettajankoulutukseen kuuluvan opetusharjoittelun selvitys.* 2005. Suomen Opettajaksi Opiskelevien Liitto SOOL ry.
<http://www.sool.fi/pdf/harjoitteluselvitys-2005.pdf>
- Suosituksat harjoittelun ohjaukselle.* 2006. Suomen Opettajaksi Opiskelevien Liitto SOOL ry.
<http://www.sool.fi/pdf/harjoittelusuositukset-2006.pdf>
- Tikkanen, T. 2006. Tiellä unelma-ammattiin. *Opettaja* 10/2006, 24–27.
- Valtakunnallinen opettajankoulutuksen ja kasvatusalan kehittämisprojekti (VOKKE).* Toimintakertomus ja toimintasuunnitelma 2003, 2004 ja 2005.
<http://www.jyu.fi/hum/laitokset/solki/tutkimus/projektit/kielo/enorssi%20ja%20vokke.pdf>
- Østern, A.-L., Sjöholm, K. & S.-B. Arnolds-Granlund (red.) 2006. *Kulturella mötesplatser i tid och rum.* Vol 2, Åbo Akademi Vasa, Rapport från pedagogiska fakulteten, (8:e nordiska lärarutbildningskongressen, Vasa 15.–18.9.2004), Nr 18. Vasa: Pedagogiska fakulteten vid Åbo Akademi.

Joustavat oppimisen ja opettamisen muodot

- Gibson, J. J. 1979. *The ecological approach to visual perception.* Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum Associates Inc.
- Koschmann, T. (toim.) 1996. *CSCL: Theory and Practice of an Emerging Paradigm (Computers, Cognition & Work Series).* Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates Inc.
- Kuk, G. 2003. *E-Learning Hubs: Affordance, Motivation and Learning Outcomes.* Konferenssiesitys BEST Conference 9.–11.4.2003. Brighton, England.
<http://www.business.ltsn.ac.uk/resources/reflect/conf/2003/kuk/kuk.pdf>
- Scardamalia, M & C. Bereiter 1996. Computer support for knowledge-building communities. Teoksessa T. Koschmann (toim.) *CSCL: Theory and Practice of an Emerging Paradigm (Computers, Cognition & Work Series).* Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates Inc., 249–268.
- Taalas, P. 2003. Plenaarisitys ”Nya undervisnings- och läroformer – ny teknologi.” Språkutbildning i Norden –konferenssissa Lundissa, 26.08.2003.
- Taalas, P. 2005. *Change in the making: strategic and pedagogical aspects of technology integration in language teaching. Towards multimodal language learning environments.* University of Jyväskylä: Centre for Applied Language Studies.

Työelämän kielitaitotarpeet ja kielikoulutus

- Aho, R. 2004. Kielikoulutuksen systemaattinen suunnittelu puolustusvoimissa. Tavoitteista tuloksiin. Teoksessa K. Sajavaara & S. Takala (toim.) *Kielikoulutus tienhaarassa.* Jyväskylän yliopisto: Soveltavan kielentutkimuksen keskus, 61–75.
- Ahvenainen, T. 2005. *Problem solving mechanisms in information exchange dialogues with English as a lingua franca.* Soveltavan kielitieteen lisensiaatintyö, Jyväskylän yliopisto.
- Ali-Yrkkö, J. 2006. *Ulkoistus ja toimintojen siirrot Suomesta ulkomaille – katsaus 2000-luvun alun tilanteesta.* Keskusteluaiheita – Discussion papers No. 1059. Helsinki: Elinkeinoelämän Tutkimuslaitos.
http://www.etla.fi/files/1664_Dp1059.pdf
- Borenius, A. & C. Renvall 2005. *Ett företag – två språk. En utredning av användningen av svenska i den finländska företagsvärlden samt av användningen av finska på*

- företag i Österbotten. Helsingfors: Svenska Handelshögskolan.
<http://www.hanken.fi/public/media/285/utredningenlingua.pdf>
- CILT 2006. *ELAN: Effects on the European Economy of Shortages of Foreign Language Skills in Enterprise*. London: The National Centre for Languages.
http://ec.europa.eu/education/policies/lang/doc/elan_fi_nal_report_en.pdf
- EK:n työvoimatiedustelu. Helsinki: Elinkeinoelämän keskusliitto.
http://www.ek.fi/index.php?we_objectID=5107&pid=0
- Enders, J. (toim.) 2000. *Employment and Working Conditions of Academic Staff in Europe*. Gewerkschaft Erziehung und Wissenschaft.
- FinnSight 2015 – Tieteen, teknologian ja yhteiskunnan näkymät. Paneelien raportit. Ennakointihanke 2005–2006. Helsinki: Suomen Akatemia ja Tekes.
<http://www.finn sight2015.fi/>
- Huhta, M. 1999. *Language/Communication skills in industry and business – Report for Prolang/Finland*. Helsinki: National Board of Education.
- Huhta, M., Johnson, E., Lax, U. & S. Hantula (toim.) 2006. *Työelämän kieli- ja viestintätaito. Kohti ammatillisen kielen täsmäopetusta*. Helsingin ammattikorkeakoulu Stadian julkaisuja sarja A: Tutkimukset ja raportit 8. Helsinki: Helsingin ammattikorkeakoulu Stadia ja Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulu.
- Kansainvälistyminen haastaa koulutusjärjestelmän. Painopiste putkitutkinnoista koulutusmoduuleihin*. 2006. Helsinki: Elinkeinoelämän keskusliitto.
http://www.ek.fi/ek_suomeksi/ajankohtaista/index.php?we_objectID=4720
- Karjalainen, S. & T. Lehtonen (toim.) 2005. *Että osaa ja uskaltaa kommunikoida – akateemisissa ammateissa tarvittava kielitaito työntekijöiden ja työnantajien kuvaamana*. Helsinki: Helsingin yliopiston kielikeskus.
- Korpela, T. 2004. Kielikoulutus yritys- ja liike-elämän näkökulmasta. Teoksessa K. Sajavaara & S. Takala (toim.) *Kielikoulutus tienhaarassa*. Jyväskylän yliopisto: Soveltavan kielentutkimuksen keskus, 105–113.
- Kostiainen, E. 2003. *Viestintä ammattiosaamisen ulottuvuutena*. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.
- Marsh, D., B. Marsland & K. Stenberg 2001. *Integrating Competencies for Working Life*. Jyväskylä: University of Jyväskylä.
- Palvelut 2020 – Osaaminen kansainvälisessä palveluyhteiskunnassa*. 2006. Loppuraportti. Helsinki: Elinkeinoelämän keskusliitto.
http://www.ek.fi/ek_suomeksi/ajankohtaista/tutkimukset_ja_julkaisut/ek_julkaisuarki sto/2006/18_10_2006_Palvelut2020_loppuraportti.pdf
- Sajavaara, A, 2000. *Virkamies ja vieraat kielet. Virkamiesten kielikoulutuksen arviointi-hankkeen loppuraportti*. Jyväskylän yliopisto: Soveltavan kielentutkimuksen keskus.
<http://www.solki.jyu.fi/julkaisee/virkamiesjavieraatkielet.pdf>
- Sinkkonen, M. 1997. *Valtionhallinnon henkilöstön kielitaidon riittävyys ja tarpeet kansainvälisessä yhteistyössä*. Kielikoulutuksen vaikuttavuus -tutkimusprojektin osahanke. Jyväskylän yliopisto: Soveltavan kielentutkimuksen keskus.
- Sinkkonen, M. 1998. Kielitaidon tarvetutkimukset työelämässä. Teoksessa S. Takala & K. Sajavaara (toim.) *Kielikoulutus Suomessa*. Jyväskylän yliopisto: Soveltavan kielentutkimuksen keskus, 47–72.
- Sjöberg, A. 2004. Toimiva kielitaito työelämässä. Teoksessa K. Sajavaara & S. Takala (toim.) *Kielikoulutus tienhaarassa*. Jyväskylän yliopisto: Soveltavan kielentutkimuksen keskus, 137–147.
- Toimivat työmarkkinat – hyvinvoiva yhteiskunta*. Elinkeinoelämän keskusliiton EK:n työmarkkinapoliittiset linjaukset. Helsinki: Elinkeinoelämän keskusliitto.
http://www.ek.fi/ek_suomeksi/ajankohtaista/tutkimukset_ja_julkaisut/ek_julkaisuarki sto/2006/toimivat_tyomarkkinat_150206.pdf
- Toivola, M. 2004. Työelämän viestintä vastavalmistuneen insinöörin kokemana. Teoksessa K. Sajavaara & S. Takala (toim.) *Kielikoulutus tienhaarassa*. Jyväskylä: Soveltavan kielentutkimuksen keskus, 115–136.
- Tulevaisuusluotain. Verkostoitumisesta voimaa osaamiseen*. 2006. Loppuraportti.

- Helsinki: Elinkeinoelämän keskusliitto.
http://www.ek.fi/ek_suomeksi/ajankohtaista/tutkimukset_ja_julkaisut/ek_julkaisuarki sto/2006/18_10_06_Tulevaisuusluotain_final.pdf
- Tynjälä, P., J. Välimaa & A. Sarja 2003. Pedagogical perspectives on the relationships between higher education and working life. *Higher Education* 46, 147–166.
- Työelämä kohtaa äidinkielen 2005. *Virke* 4/2005, 38–41.
- Työelämän murros heijastuu osaamistarpeisiin: Osaavaa henkilöstöä yrityksiin*. Helsinki: Elinkeinoelämän keskusliitto.
http://www.ek.fi/ek_suomeksi/ajankohtaista/tutkimukset_ja_julkaisut/ek_julkaisuarki sto/191005_TyoelamanMurros.pdf
- Työvoima 2025*. Väliarvio. Helsinki: Työministeriö.
http://www.mol.fi/mol/fi/99_pdf/fi/06_tyoministerio/06_julkaisut/06_tutkimus/tpt289.pdf

Alkuperäiskansojen sekä kieli- ja kulttuurivähemmistöjen kielikoulutus

- Bakker, P. & Y. Matras 1997. Introduction. Teoksessa Y. Matras, P. Bakker & H. Kyuchukov (toim.) *The typology and dialectology of Romani*. Current issues in linguistic theory 156. Amsterdam: Benjamins, 1–22.
- Granqvist, K. 2006. *Selvitys Suomen romanikielen nykytilasta sekä kielentutkimuksen ja -huollon tarpeista*. Kotimaisten kielten tutkimuskeskus. Vähemmistökielten selvityksiä.
<http://www.kotus.fi/fi/les/729/romaniselvitys-1.pdf>
- Hedrén, J., Hoyer, K., Londen, M., Wenman, L., Westerholm, H. & J.-O. Östman 2005. Finlandssvenska teckenspråkiga i dag. Utlåtande till delegationen för språkårenden vid justitieministeriet. Teoksessa J.-O. Östman (toim.) *FinSSL – Finlandssvenskt teckenspråk*. Helsingfors universitet: Institutionen för nordiska språk och nordisk litteratur. Nordica Helsingensia 4 / Teckenspråksstudier 1, 113–122.
- Hoyer, K. 2000a. *Variation i teckenspråk – En studie av släktskapsterminologi i teckenspråket hos finlandssvenska döva*. Publikation L4/2000. Helsingfors: Finlands Dövas Förbund rf.
- Hoyer, K. 2000b. Vähemmistö vähemmistöissä: suomenruotsalaiset kuurot ja heidän viittomakielensä. Teoksessa A. Malm (toim.) *Viittomakieliset Suomessa*. Helsinki: Finn Lectura, 205–215.
- Hoyer, K. 2004. Det finlandssvenska teckenspråket av i dag. Teoksessa A.-L. Østern ja R. Heilä-Ylikallio (toim.) *Språk som kultur – brytningar i tid och rum*. Åbo Akademi, Vasa: Pedagogiska fakulteten. Rapport nr 11 (1), 163–175.
- Hoyer, K., Londen, M. & K.-O. Östman. 2006. *Teckenspråk: Sociala och historiska perspektiv*. Helsingfors universitet: Institutionen för nordiska språk och nordisk litteratur. Nordica Helsingensia 6 / Teckenspråksstudier 2.
- Jantunen, T. 2003. *Johdatus suomalaisen viittomakielen rakenteeseen*. Tampere: Finn Lectura.
- Jokinen, M. 2000a. Kuurojen oma maailma – kuurous kielenä ja kulttuurina. Teoksessa A. Malm (toim.) *Viittomakieliset Suomessa*. Helsinki: Finn Lectura, 79–101.
- Kotimaisten kielten tutkimuskeskus. Viittomakielen huolto.
<http://www.kotus.fi/index.phtml?s=98>
- Kuurojen Liitto ry & Kotimaisten kielten tutkimuskeskus (tulossa). *Viittomakielisiä koskeva kielipoliittinen ohjelma*.
- Kuurojen Liitto ry. DeafVoc. Viittomakielet ja eurooppalaiset kirjoitetut kielet virtuaalisessa kuurojen ammatillisessa koulutuksessa.
<http://www.deafvoc.fi>
- Kuurojen Liitto ry & Kotimaisten kielten tutkimuskeskus. SUVI = Suomalaisen viittomakielen verkkosanakirja.
<http://suvi.viittomat.net>
- Kuurojen Liitto ry. Kuurojen Liiton vaaliteemat.
<http://www.kl.deaf.fi/Page/Ob115a64-ca18-4415-abdf-8a7bca88f91e.aspx>
- Kuurojen Liitto ry. Viivi – viittomakielisen opetuksen portti. Kuurojen liitto ry.
<http://www.viiv.fi>
- Kuurojen liitto ry. Viittomakieli, viittomakielen ja viittomakommunikaation opettajat.

- <http://www.kl-deaf.fi/Page/df98d277-7808-4ce7-b5cb-99aa46fdd9a6.aspx>
- Londen, M. 2004. *Communicational and Educational Choices for Minorities within Minorities. The Case of the Finland-Swedish Deaf*. Helsinki: University of Helsinki.
- Majaniemi, P. & E. Lillberg 2000. *Romanikielinen opettajankoulutustarve Suomessa. Opettajien perus- ja täydennyskoulutuksen ennakointihankkeen (OPEPRO) selvitys 6*. Helsinki: Opetushallitus.
<http://snor.joensuu.fi/oph/oopro6.pdf>
- Malm, A. (toim.) 2000. *Viittomakieliset Suomessa*. Helsinki: Finn Lectura.
Numeroita ja lukumäärien ilmaisuja – Suomalaisen viittomakielen perussanakirjan täydennysosa 1. 2002. Helsinki: Kuurojen Liitto ry ja Kotimaisten kielten tutkimuskeskus.
- Romanikielien lautakunta. 2006. Kotimaisten kielten tutkimuskeskus.
<http://www.kotus.fi/index.phtml?s=211>
- Romanilasten perusopetuksen tila. Selvitys lukuvuodelta 2001–2002*. Moniste 11/2004. Helsinki: Opetushallitus.
- Romanit Suomessa. 2006. Opetushallitus.
<http://www.oph.fi/page.asp?path=1,438,3449,15851>
- Salmi, E. & M. Laakso 2005. Maahan lämpimään – Suomen viittomakielisten historia*. Helsinki: Kuurojen Liitto ry.
- Se vårt språk! Näe kielemme!* 2002. Helsinki: Kuurojen Liitto ry ja Kotimaisten kielten tutkimuskeskus. *Finlands Dövas Förbund rf:s publikationer 21/Kuurojen Liitto ry:n julkaisuja 21*. Kotimaisten kielten tutkimuskeskuksen julkaisuja 122.
- Suomen romanit. Finitiko romaseele*. 2004. Sosiaali- ja terveysministeriön esitteitä 2004:2. Helsinki: Sosiaali- ja terveysministeriö.
- The Situation of Roma in an Enlarged European Union*. 2004. Employment and Social Affairs. Fundamental rights and anti-discrimination. European Commission.
- Viittomakielinen kirjasto. Työryhmän ehdotus toimintamalliksi 2007*. Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2007:9.
- Vivolin-Karén, R. & K. Alanne 2004. *Viittomakieli 1 – Suomalaista viittomakieltä aikuisopiskelijoille*. Helsinki: Kuurojen Liitto ry.
- Vivolin-Karén, R. & A. Lehtonen 2005. *Viittomakieli 2 – Suomalaista viittomakieltä aikuisopiskelijoille*. Helsinki: Kuurojen Liitto ry.
- Vivolin-Karén, R. & A. Lehtonen 2006a. *Viittomakieli 3 – Suomalaista viittomakieltä aikuisopiskelijoille*. Helsinki: Kuurojen Liitto ry.
- Vivolin-Karén, R. & A. Lehtonen 2006b. *Viittomakieli 4 – Suomalaista viittomakieltä aikuisopiskelijoille*. Helsinki: Kuurojen Liitto ry.
- Wikman, M. 2000. *Jos kaikki kuulevat osaisivat viittoa*. Helsinki: Sosiaali- ja terveysturvaliitto ry.
- Östman, J.-O. (toim.) 2005. *FinSSL – Finlandssvenskt teckenspråk*. Helsingfors universitet: Institutionen för nordiska språk och nordisk litteratur. Nordica Helsingiensia 4 / Teckenspråksstudier 1.

Maahanmuuttajien koulutus

- Aarts, R. & P. Broeder 2006. Experiences with a language portfolio – with special focus on Moroccan children in the Netherlands. Teoksessa N. Alem & J. J. de Ruiter (eds.) *The Culture of Moroccan Migrants in Europe*. Oujda: Faculté des Lettres de l'Université Mohammed Premier, 79–91.
- Aunola, U. (toim.) 2004. *Maahanmuuttajat ammattia oppimassa*. Helsinki: Opetushallitus.
- Aunola, U. & L. Ruuskanen (toim.) 2004. *Maahanmuuttajien ammatilliseen peruskoulutukseen valmistava koulutus. Tilannekatsaus vuodesta 2003–2004*. Opetushallituksen muistio.
<http://www.edu.fi/maahanmuuttajat/Valmistavankoulutuksentilannekatsaus2004.doc>
- Aunola, U. & J. Korpela 2006. *Maahanmuuttajien ammatilliseen peruskoulutukseen valmistava koulutus. Tilannekatsaus lukuvuodesta 2003–2004*. Moniste 11/2006. Helsinki: Opetushallitus.

- Badawieh, M., Kütük, H., Lê Thị Mỹ, D. & H. Janei (tulossa). Oman äidinkielen opetusmateriaaleista. Teoksessa S. Latomaa (toim.) *Oma kieli kullan kallis. Opas oman äidinkielen opetukseen*. Helsinki: Opetushallitus.
- Domínguez Lledó, L. B. (tulossa). Oman äidinkielen opetuksen ongelmia – ja mahdollisia ratkaisuja. Teoksessa S. Latomaa (toim.) *Oma kieli kullan kallis. Opas oman äidinkielen opetukseen*. Helsinki: Opetushallitus.
- Gyekye, M. & M. Rouhio 2005. *Työkalupakki. Välineitä päiväkodin suomi toisena kielenä -opetukseen*. Selvityksiä 2005:8. Helsingin kaupungin sosiaalivirasto.
- Helot, C. & A. Young 2002. Bilingualism and language education in French primary schools: Why and how should migrant languages be valued? *International Journal of Bilingual Education and Bilingualism* Vol. 5, No. 2, 96–112.
- Härkäpää, K. & U. Peltola (toim.) 2005. *Maahanmuuttajien työllistymisen tukeminen ja kuntoutusluotsaus. Majakka-Beacon-hankkeen loppuraportti*. Kuntoutussäätiön työselosteita 29/2005. Helsinki: Kuntoutussäätiö.
- Ikonen, K. (toim.) 2005. *Maahanmuuttajaoppilaiden opetus perusopetuksessa: opetussuunnitelmatyöstä käytäntöön*. Helsinki: Opetushallitus.
- Ikonen, K. 2007 (tulossa). Oman äidinkielen opetuksen kehityksestä Suomessa. Teoksessa S. Latomaa (toim.) *Oma kieli kullan kallis. Opas oman äidinkielen opetukseen*. Helsinki: Opetushallitus.
- Iskanius, S. 2006. *Venäjänkielisten maahanmuuttajaopiskelijoiden kieli-identiteetti*. Jyväskylä Studies on Humanities 51. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.
- Jääskeläinen, N. 2004. Oma äidinkieli opetuksen tukena ammatillisessa koulutuksessa. Teoksessa U. Aunola (toim.) *Maahanmuuttajat ammattia oppimassa*. Helsinki: Opetushallitus, 102–109.
- Koponen, H. 2000. *Maahanmuuttajaopetukseen valmentavat sisällöt opettajankoulutuksessa*. Opettajien perus- ja täydennyskoulutuksen ennakointihankkeen (OPEPRO) selvitys 8. Helsinki: Opetushallitus.
<http://www.jyu.fi/hum/laitokset/solki/tutkimus/projektit/kiepo/opepro8.pdf>
- Koponen, H. 2004. Monikulttuurisuuskasvatus ja monikulttuurinen koulu – Mitä kaikkea se sisältää? Teoksessa J. Loima (toim.) *Theoria et praxis. Viikin normaalikoulun julkaisuja 1*.
http://www.vink.helsinki.fi/files/Theoria_monikult.html
- Kuisma, K. 2001. *Maahanmuuttajat ammatillisessa peruskoulutuksessa – selvitys koulutuksen käytännöistä*. Moniste 18/2001. Helsinki: Opetushallitus.
- Latomaa, S. 2002. Maahanmuuttajien kielelliset oikeudet. Teoksessa A. Mauranen & L. Tiittula (toim.) *Kieli yhteiskunnassa – yhteiskunta kielessä*. AFinLAN vuosikirja 2002. Jyväskylä: Suomen soveltavan kielitieteen yhdistyksen AFinLan julkaisuja 60, 61–81.
- Latomaa, S. 2003a. Mitä opittiin? Maahanmuuttajien suomenopetus ja sen tuloksellisuus. Teoksessa P. Muikku-Werner & H. Remes (toim.) *Virsu: Viro ja Suomi: kohdekielet kontrastissa*. Joensuu: Joensuun yliopisto, 88–93.
- Latomaa, S. 2003b. Monikielinen Eurooppa. *Virittäjä* 4, 608–617.
- Latomaa, S. 2005. Multilingualism in Finland: Past and present. Teoksessa X. P. Rodríguez-Yáñez, A. M. Lorenzo Suárez & F. Ramallo (toim.) *Bilingualism and Education: From the Family to the School*. München: Lincom Europe, 91–106.
- Latomaa, S. 2006. Mitä kieliä Euroopan kouluissa puhutaan? Teoksessa A. Pajunen & H. Tommola (toim.) *XXXII Kielitieteen päivät Tampereella 19.–20.5.2005*. Tampere University Press. Tampere Studies in Language, Translation and Culture, Series B 2, 398–411.
- Latomaa, S. (toim.) (tulossa). *Oma kieli kullan kallis. Opas oman äidinkielen opetukseen*. Helsinki: Opetushallitus.
- Lauranto, Y. 1997. *Elämän suolaa 1–2. Opettajan opas*. Jyväskylän yliopisto: Soveltavan kielentutkimuksen keskus.
- Lauranto Y. 2001. *Elämän suolaa 1*. Kolmas täydennetty painos. Jyväskylän yliopisto: Soveltavan kielentutkimuksen keskus.
- Luku- ja kirjoitustaidottomien aikuisten maahanmuuttajien koulutus. Suositus opetussuunnitelmaksi*. 2006. Helsinki: Opetushallitus.

- Maahanmuuttajalasten esiopetusta kahdella kielellä: project of bilingual assessment and curriculum development.* Kaksikielisten arvioinnin ja opetussuunnitelman kehittämiprojekti 2001. Helsinki: Helsingin kaupungin sosiaalivirasto.
- Maahanmuuttajaoppilaiden perusopetukseen valmistava opetus ja perusopetus syyslukukaudella 2003.* Opetushallituksen muistio 4.3.2004. Helsinki: Opetushallitus.
<http://www.edu.fi/julkaisut/maahanmuuttajaopetusraportti.pdf>
- Maahanmuuttajien ammatilliseen peruskoulutukseen valmistavan koulutuksen opetussuunnitelman perusteet.* 1999. Helsinki: Opetushallitus.
- Martin, M. (tulossa). *A Square Peg into a Round Hole? Fifteen years of research into Finnish as a second language.* Ilmestyy *Nordens språk som andraspråk* -symposiumin julkaisussa.
- Matinheikki-Kokko, K. (toim.) 1999. *Monikulttuurinen koulutus – perusteita ja kokemuksia.* Helsinki: Opetushallitus.
- Mikkonen, R., Paularanta-Kokkonen, R. & V. Savolainen 2006. *”Repun takanassa”.* *Maahanmuuttajalasten kielitason kartoitus.* Tampereen kaupunki: Kasvatus ja opetuspalvelukeskus.
- Mäkelä, T. 2004. *Miten äidinkieli voi tukea opiskelua – kokemuksia Turun ammatti-instituutin oman äidinkielen opetuksesta.* Teoksessa U. Aunola (toim.) *Maahanmuuttajat ammattia oppimassa.* Helsinki: Opetushallitus, 110–117.
- Mäkelä, T. (tulossa). *Äidinkielen suojelu – keinoja vauvasta vaariin.* Teoksessa S. Latomaa (toim.) *Oma kieli kullaa kallis. Opas oman äidinkielen opetukseen.* Helsinki: Opetushallitus.
- Nissilä, L. 2006. *Ajankohtaista maahanmuuttajaopetuksesta: lukiokoulutus.* Esitelmä Opetushallituksen S2-kehittämispäivillä Helsingissä 9.10.2006.
- Nissilä, L., Martin, M., Vaarala, H. & I. Kuukka 2006. *Saako olla suomea? Opas suomi toisena kielenä -opetukseen.* Helsinki: Opetushallitus.
- Paananen, S. (toim.) 2005. *Maahanmuuttajien elämää Suomessa.* Helsinki: Tilastokeskus.
- Perhoniemi, R. & I. Jasinskaja-Lahti 2006. *Maahanmuuttajien kotoutuminen pääkaupunkiseudulla: seurantatutkimus vuosilta 1997–2004.* Helsinki: Helsingin kaupungin tietokeskus.
- Perusopetuksen loppuvaiheessa Suomeen tulleiden maahanmuuttajanuorten opetuksen järjestäminen.* 2005. Opetushallituksen muistio. Helsinki: Opetushallitus.
<http://www.edu.fi/maahanmuuttajat/perusopetus/OPMselvitys2.pdf>
- Pihlaja, L. (toim.) 2005. *Ymmärräks sää? Maahanmuuttajien koulutus.* Helsinki: Työväen Sivistyслиitto.
- Pohjanpää, K., Paananen, S. & M. Nieminen 2003. *Maahanmuuttajien elinolot. Venäläisten, virolaisten, somalialaisten ja vietnamilaisten elämää Suomessa 2002.* Elinolot 2003:1. Helsinki: Tilastokeskus.
- Pollari, E. & L. Nissilä (toim.) 2006. *Suomi toisena kielenä. Kommentoitu luettelo oppi- ja tukimateriaaleista.* Helsinki: Opetushallitus.
- Pälli, P. & S. Latomaa 1997. *Aikuisten maahanmuuttajien suomen kielen taito.* *Maahanmuuttajakoulutuksen arviointia.* Helsinki: Opetushallitus.
- Rambøll Management 2006. *Evaluering av praktiseringen av norsk som andrespråk for språklige minoriteter i grunnskolen.* Oslo: Utdanningsdirektoratet.
- Rouhio, M., Aalto, H., Ivakko, T., Tsempei, T., Salah, S., Huhtiniemi-Anttonen, M. & M. Gyekye 2005. *Maahanmuuttajatyön kehittäminen päivähoitossa.* Selvityksiä 2005:9. Helsinki: Helsingin kaupungin sosiaalivirasto.
http://www.hel2.fi/Sosv/julkaisu/selvitykset/2005/9_maahanmuutt.pdf
- Rynkänen, T. 2004. *Sujuuko suomi, vertyykö venäjä? Venäjänkielisten maahanmuuttajavanhempien näkemyksiä lastensa koulunkäynnistä Suomessa.* Teoksessa S. Laihiala-Kankainen, O. Milovidova & T. Rynkänen (toim.) *Dialogeja. Kieli, yksilö ja yhteisö.* Jyväskylän yliopisto: Soveltavan kielentutkimuksen keskus, 189–217.
- Straszer, B. 2002. *Oppilaitosten käytännöt opiskelijavalinnoissa.*
<http://www.edu.fi/pageLast.asp?path=498,526,54785,3328,4783,10889>
- Suni, M. 1996. *Maahanmuuttajaoppilaiden suomen kielen taito peruskoulun päättövaiheessa.* Moniste 11/1996. Helsinki: Opetushallitus.

- Suomi tai ruotsi toisena kielenä -opetuksen järjestäminen perusopetuksessa*. 2005. Opetushallituksen selvitys. Helsinki: Opetushallitus.
<http://www.edu.fi/attachment.asp?path=498,526,7008,52893,52894>
- Suositus aikuisten maahanmuuttajien kotoutumiskoulutuksesta*. Moniste 9/2001. Helsinki: Opetushallitus.
- Tarkoma, E. 2005. Suomi toisena kielenä -opetuksen haasteita. *Virke* 2/2005, 14–16.
- Tarnanen, M. & M. Suni 2005. Maahanmuuttajien kieliympäristö ja kielitaito. Teoksessa S. Paananen (toim.) *Maahanmuuttajien elämää Suomessa*. Helsinki: Tilasto-keskus, 9–21.
- Thomas, W. & V. Collier 1997. *School Effectiveness for Language Minority Students*. NCBE Resource Collection Series, No. 9. George Washington University.
- Työmaa 2008–2012. Työperusteista maahanmuuttoa ja maahanmuuttajaväestön työllistymistä edistävä aikuiskoulutusohjelma*. Opetusministeriön ja työministeriön yhteisen virkamiestyöryhmän ehdotus 16.3.2007. Helsinki: Opetusministeriö.
http://www.minedu.fi/OPM/Koulutus/aikuiskoulutus_ja_vapaa_sivistystyoe/lomakkeet_ja_paaetoekset/muistiote/Tyomaa_.pdf
- Uusikylä, P., Tuominen, A., Mäkinen, A-K. & N. Reuter 2005. *Maahanmuuttajien kotoutumiskoulutuksen arviointi*. Työpoliittinen tutkimus 267. Helsinki: Työministeriö.
- Valjus, S. 2005. *Korkeakoulutettujen maahanmuuttajien kotoutumista tukeva koulutus Suomessa*. Tampere: Suomen kesäyliopistot ry.
- Venäjänkielisen väestönosan kysymyksiä* 2002. Etnisten suhteiden neuvottelukunnan asettaman työryhmän raportti. Helsinki: Venäjän ja Itä-Euroopan instituutti.
- Where Immigrant Students Succeed. A Comparative Review of Performance and Engagement in PISA 2003*. 2006. Paris: OECD.
- Yhteistyössä kotouttamiskoulutusta toteuttamaan*. 2005. Työ- ja opetushallinnon työryhmän raportti. Työhallinnon julkaisu 351. Helsinki: Työministeriö.
- Youssef, Y. 2005. Maahanmuuttajien äidinkielen opetus. Teoksessa K. Ikonen (toim.) *Maahanmuuttajaoppilaiden opetus perusopetuksessa. Opetussuunnitelmatyöstä käytäntöön*. Helsinki: Opetushallitus, 120–140.

Kielitaidon arviointi

- Airola, A. (toim.) 2003. *Kokemuksia suullisen kielitaidon arviointihankkeesta*. Joensuu: Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulu.
- Bonnet, G. (toim.) 2004. *The assessment of pupils' skills in eight European countries 2002*.
<http://cisad.adc.education.fr/reva/english/publicationsurvey.htm>
- Borko, H. 1997. New forms of classroom assessment: implications for staff development. *Theory into Practice* 36 (4), 231–238.
- Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment*. 2001. Council of Europe. Cambridge: Cambridge University Press.
- Elsinen, R. & T. Juurakko-Paavola 2006. *Korkeakouluopiskelijoiden ruotsin kielen taidon arviointi*. HAMKin julkaisuja 4/2006. Hämeenlinna: Hämeen ammattikorkeakoulu.
- Eurooppalainen viitekehys. Kielten oppimisen, opettamisen ja arvioinnin yhteinen eurooppalainen viitekehys*. 2003. Helsinki: WSOY.
- Gomez, P., Noah, A., Schedl, M., Wright, C. & A. Yolcut (tulossa). *Proficiency Descriptors Based on a Scale-anchoring Study of the new TOEFL iBT Reading Test*.
- Hannén, K. 2000. *Nationell utvärdering av inlärningsresultat i modersmålet i åk 9, 1999*. Utvärdering av inlärningsresultat 2/2000. Helsingfors: Utbildningsstyrelsen.
- Hannén, K. 2001. *Utvärdering av inlärningsresultaten i modersmål i åk 6 i den grundläggande utbildningen våren 2000*. Utvärdering av inlärningsresultat 4/2001. Helsingfors: Utbildningsstyrelsen.
- Hasselgreen, A., Carlsen, C. & H. Helness 2004. *European Survey of Language Testing and Assessment Needs*.
<http://www.ealta.eu.org/resources.htm>
- Havola, L. & H. Saari 1993. Kaksikymmentä vuotta englannin kuullun ymmärtämistä – Onko taidoissa edistytty? Teoksessa P. Linnakylä & H. Saari (toim.) *Oppiiko oppilas*

- peruskoulussa? Peruskoulun arviointi 90 –tutkimuksen tuloksia.* Jyväskylän yliopisto: Kasvatustieteiden tutkimuslaitos, 157–173.
- Hildén, R. & S. Takala 2003. Kielten uusien opetussuunnitelmien taitotasokuvausasteikon validoinnista. Teoksessa A. Virta & O. Marttila (toim.) *Opettaja, asiantuntijuus ja yhteiskunta. Ainedidaktinen symposium 7.2.2003.* Turun yliopiston kasvatustieteiden tiedekunnan julkaisuja B72. Turun opettajankoulutuslaitos, 420–429.
- Hildén, R. & S. Takala 2005. Kielisalkulla kohti selkeää ja monipuolista arviointia. Teoksessa V. Kohonen (toim.) *Eurooppalainen kielisalkku Suomessa. Tutkimus- ja kehittämistyön taustaa ja tuloksia.* Helsinki: WSOY, 315–326.
- Hildén, R. & S. Takala 2007. Relating Descriptors of the Finnish School Scale to the CEF Overall Scales for Communicative Activities. In A. Koskensalo, J. Smeds, P. Kaikkonen & V. Kohonen (eds.) *Foreign Languages and Multicultural Perspectives in the European Context; Fremdsprachen und multikulturelle Perspektiven im europäischen Kontext.* DICHTUNG, WAHRHEIT UND SPRACHE. LIT-Verlag.
- Huhta, A., Määttä, A., Takala, S. & M. Tarnanen (toim.) 1997. *Yleiset kielitutkinnot ja kielenopetus.* Helsinki: Opetushallitus.
- Huisman, T. 2006. *Luen, kirjoitan ja ratkaisen. Peruskoulun kolmasluokkalaisten oppimistulokset äidinkiessä ja kirjallisuudessa sekä matematiikassa.* Oppimistulosten arviointi 7/2006. Helsinki: Opetushallitus.
- Härkönen, R., Immonen, H., Kärkkäinen, A., Kärkkäinen, K. & S. Takala 2000. *Yleisten kielitutkintojen satoa – Tietoa ja tilastoja suorituksista ja suorittajista 1994–2000.* Moniste 20/2000. Helsinki: Opetushallitus.
- Härmälä, M. 2004. Kielten näytöt ammatillisessa aikuiskoulutuksessa. Teoksessa K. Sajavaara & S. Takala (toim.) *Kielikoulutus tienhaarassa.* Jyväskylän yliopisto: Soveltavan kielentutkimuksen keskus, 181–189.
- Härmälä, M. 2006. *Selvitys näyttötutkintojen kielitaitovaatimuksista.* Helsinki: Opetushallitus.
- Jaatinen, P. 2005. *Ammattikorkeakouluopiskelijan kielitaito – harhaa vai hallintaa? Kielten opetuksen kehittämisprojektiseurantatutkimuksen 3. osaraportti, syksyn 2005 lähtötasotestit.* Pori: Satakunnan ammattikorkeakoulu.
- Jukkala, T. 2005. Valtionhallinnon kielitutkintojärjestelmän uudistaminen. Teoksessa K. Sajavaara & S. Takala (toim.) *Kielikoulutus tienhaarassa.* Jyväskylän yliopisto: Soveltavan kielentutkimuksen keskus, 297–310.
- Juurakko, T. 2001. *Kielitaidon arvioinnin yhdenmukaistaminen ammattikorkeakouluissa (AMKKIA).* Hämeenlinna: Hämeen ammattikorkeakoulu.
- Juurakko-Paavola, T. (toim.) 2005. *Ammattikorkeakouluopiskelijoiden kielitaito ja sen arviointikäytänteet.* Hämeenlinna: Hämeen ammattikorkeakoulu.
- Kaftandijjeva, F. & S. Takala 2002. *Relating the Finnish Matriculation Examination English Test Results to the CEF Scales.* Helsinki Seminar, June 30 – July 2 2002.
- Kohonen, V. 2003a. *Eurooppalainen kielisalkku 2 – EKS-projektin päätösvaiheen tuloksia.* Tampereen yliopiston opettajankoulutuslaitoksen julkaisuja A28/2003. Tampere: Tampereen yliopisto.
- Kohonen, V. 2003b. Eurooppalaisen kielisalkun periaatteita ja pyrkimyksiä. Kehittyvä kielenopetus konferenssi Turussa 14.–15.11.2003.
http://www.turunkesayliopisto.fi/kymwebbi/sivut/ohjelma/ref_paneeli.htm
- Kohonen, V. (toim.) 2005. *Eurooppalainen kielisalkku Suomessa: Tutkimus- ja kehittämistyön taustaa ja tuloksia.* Helsinki: WSOY.
- Koulutuksen arviointineuvoston ja sen sihteeristön vaihtoehtoiset sijoitusratkaisut. Selvitysmiehen raportti.* 2002. Helsinki: Opetusministeriö.
- Kvale, S. 1995. Evaluation as construction of knowledge. Teoksessa J. Jussila & R. Rajala (toim.) *Rajanylityksiä: monipuolistuva kasvatustutkimus tieteiden kentässä, XIV Kasvatustieteen päivät Rovaniemellä 24.–26.11.1994.* Rovaniemi: Lapin yliopisto, 15–39.
- Kärkkäinen, K. 1993. Ruotsiko ongelma? Kuinka hyvin peruskoululaiset hallitsevat ruotsin kielentuntemusta ja miten he asennoituvat ruotsin kielen opiskeluun? Teoksessa P. Linnakylä & H. Saari (toim.) *Oppiiko oppilas peruskoulussa? Peruskoulun arviointi 90 –tutkimuksen tuloksia.* Jyväskylän yliopisto: Kasvatustieteiden tutkimuslaitos, 121–139.

- Lappalainen, H.-P. 2001. *Perusopetuksen äidinkielen ja kirjallisuuden oppimistulosten kansallinen arviointi 9. vuosiluokalla 2001*. Oppimistulosten arviointi 6/2001. Helsinki: Opetushallitus.
- Lappalainen, H.-P. 2003. *Osaat lukea – miten osaat kirjoittaa? Perusopetuksen 6. vuosiluokan suorittaneiden äidinkielen ja kirjallisuuden oppimistulosten arviointi 2002*. Oppimistulosten arviointi 4/2003. Helsinki: Opetushallitus.
- Lappalainen, H.-P. 2004. *Kerroin kaiken tietämäni. Perusopetuksen äidinkielen ja kirjallisuuden oppimistulosten kansallinen arviointi 9. vuosiluokalla 2003*. Oppimistulosten arviointi 2/2004. Helsinki: Opetushallitus.
- Lappalainen, H.-P. 2006. *Ei taito taakkana ole. Perusopetuksen äidinkielen ja kirjallisuuden oppimistulosten kansallinen arviointi 9. vuosiluokalla 2005*. Oppimistulosten arviointi 1/2006. Helsinki: Opetushallitus.
- Leino, P. 2006. Äidinkielen koe ja tekstitaidot. *Virittäjä* 110, 590–598.
- Linnakylä, P., Sulkunen, S. & I. Arffman 2004. *Tulevaisuuden lukijat: suomalaisnuorten lukijaprofiileja: PISA 2000*. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto, koulutuksen tutkimuslaitos.
- Lukiokoulutuksen suullisen kielitaidon arviointityöryhmän muistio*. Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2006:26. Helsinki: opetusministeriö.
<http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2006/liitteet/tr26.pdf?lang=fi>
- Lundh, S. 2005. *National assessment and grading in the Swedish school system*. Stockholm: Skolverket.
- Malin, A. 2005. *School Differences and Inequities in Educational Outcomes. PISA 2000 Results of Reading Literacy in Finland*. University of Jyväskylä: Institute for Educational Research.
- Sartoneva, P. (toim.) 1998. *Vieraiden kielten osaaminen Suomessa – aikuisten kielitaidon arviointi*. Arviointi 6/98. Helsinki: Opetushallitus.
- Selvitys valtionhallinnon kielitutkintojärjestelmän toimivuudesta*. 2006. Helsinki: Opetushallitus.
- Silverström, C. 2002. *Utvärdering av inlärningsresultat i modersmål och litteratur i åk 9 våren 2001*. Utvärdering av inlärningsresultat 4/2002. Helsingfors: Utbildningsstyrelsen.
- Takala, S. 2004. Englannin kielitaidon tasosta Suomessa. Teoksessa K. Leimu (toim.) *Kansainväliset IEA-tutkimukset Suomi-kuvaa luomassa*. Jyväskylän yliopisto: Koulutuksen tutkimuslaitos, 255–275.
- Tuokko, E. 2000. *Peruskoulun 9. vuosiluokan englannin (A1-kieli) oppimistulosten kansallinen arviointi 1999*. Oppimistulosten arviointi 3/2000. Helsinki: Opetushallitus.
- Tuokko, E. 2002. *Perusopetuksen päättövaiheen ruotsin kielen oppimistulosten kansallinen arviointi 2001*. Oppimistulosten arviointi 3/2002. Helsinki: Opetushallitus.
- Tuokko, E. 2003. *Perusopetuksen päättövaiheen englannin kielen oppimistulosten kansainvälinen arviointi 2002 (Espanja – Hollanti – Norja – Ranska – Ruotsi – Saksa – Suomi – Tanska): Suomen tulokset*. Helsinki: Opetushallitus.
- Tuokko, E. 2007. *Mille tasolle perusopetuksen englannin opiskelussa päästään? Perusopetuksen päättövaiheen kansallisen arvioinnin 1999 Eurooppalaisen viitekehysten taitotasoihin linkitetyt tulokset*. Jyväskylän yliopisto. Jyväskylä Studies in Humanities 69.
- Uusitalo, E. 2004. *Viestintävalmiudet perusopetuksen päättövaiheessa*. Oppimistulosten arviointi 7/2003. Helsinki: Opetushallitus.
- Valkonen, T. 2003. *Puheviestintätaitojen arviointi: näkökulmia lukiolaisten esiintymis- ja ryhmätaitoihin*. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.
<http://selene.lib.jyu.fi:8080/vaitos/studies/studhum/9513915468.pdf>
- Väisänen, T. 2003. *Perusopetuksen 9. luokan A-kielenä opettavan ranskan, saksan ja venäjän oppimistulosten kansallinen arviointi*. Oppimistulosten arviointi 1/2003. Helsinki: Opetushallitus.
- Väljärvi, J., Linnakylä, P., Kupari, P., Reinikainen, P. & I. Arffman, 2002. *The Finnish success in PISA - and some reasons behind it. PISA 2000*. University of Jyväskylä: Institute for Educational Research.
- Where Immigrant Students Succeed. A Comparative Review of Performance*

and Engagement in PISA 2003. 2006. Paris: OECD.
Yleiset kielitutkinnot. Kehittämissuunnitelma. 2006. Helsinki: Opetushallitus.
Østern, A.-L. & R. Heilä-Ylikallio 1998. *Diagnostisering av elevers färdigheter i svenska språket. Pedagogiska, lingvistiska och kliniska perspektiv*. Publikationer från Pedagogiska fakulteten vid Åbo Akademi Nr 27.

Tekstitaidot

Heikkinen, V. 2002. *Virkapukuinen kieli*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
Heilä-Ylikallio, R. 1997. *Vad berättar barntexter? Mönster i texter skrivna av barn i åldern sex och åtta år*. Åbo: Åbo Akademis förlag. (Diss.)
Heilä-Ylikallio, R & A.-L. Østern 1997. *Storyline och drama som analysredskap vid arbete med Yvonne Hoffmans bok De fyra portarna. En didaktisk handledning*. Studie- och undervisningsmaterial från Pedagogiska fakulteten vid Åbo Akademi nr 14.
Kalliokoski, J. 2006. Tekstilajin taju ja toisella kielellä kirjoittaminen. Teoksessa A. Mäntynen, S. Shore & A. Solin (toim.) *Genre – tekstilaji*. Tietolipas 213. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, 240–265.
Østern, A.-L. 2003. Aktiv estetisk respons? – ett försök med litterär storyline i årskurs sex. *Tidskrift för lärarutbildning och forskning*. Umeå universitet, 37–56.
Østern, A.-L. & R. Heilä-Ylikallio 1997. *Storyline och drama som analysredskap vid arbete med Yvonne Hoffmans bok Kniven och ringen. En didaktisk handledning*. Studie- och undervisningsmaterial från Pedagogiska fakulteten vid Åbo Akademi nr 19.

Lait, asetukset, sopimukset ja niihin liittyvät dokumentit

Ahvenanmaan itsehallintolaki (1144/1991).
<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1991/19911144>
Alueellisia kieliä tai vähemmistökieliä koskeva eurooppalainen peruskirja. 1998. Euroopan neuvosto.
http://www.finlex.fi/fi/sopimukset/sopsteksti/1998/19980023/19980023_2
Asetus alueellisia kieliä tai vähemmistökieliä koskevan eurooppalaisen peruskirjan voimaansaattamisesta (SopS 23/1998).
<http://www.finlex.fi/fi/sopimukset/sopsteksti/1998/19980023>
Asetus ammatillisesta koulutuksesta (811/1998).
<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980811>
Asetus lasten päivähoidosta (239/1973).
<http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/1973/19730239>
Asetus lasten päivähoidosta annetun asetuksen muuttamisesta (1336/1994).
<http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/1994/19941336>
Asetus opetustoimen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista (986/1998).
<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980986>
Asetus vapaasta sivistystyöstä (805/1998).
<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980805>
Hallintolaki (434/2003).
<http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2003/20030434>
Kansalaisuuslaki (359/2003).
<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2003/20030359>
Kansallisten vähemmistöjen suojelua koskeva puiteyleissopimus. 1998. Euroopan neuvosto.
<http://www.finlex.fi/fi/sopimukset/sopsteksti/1998/19980002>
Kielilaki (423/2003).
<http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2003/20030423>
Kuntalaki (365/1995).
<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1995/19950365>
Laki julkisyhteisöjen henkilöstöltä vaadittavasta kielitaidosta (424/2003).
<http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2003/20030424>
Laki ammatillisesta aikuiskoulutuksesta (631/1998).
<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980631>

Laki ammatillisesta koulutuksesta (630/1998).
<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980630>

Laki Kotimaisten kielten tutkimuskeskuksesta (48/1976).
<http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/1976/19760048>

Laki kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelusten turvallisuudesta (75/2004).
<http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2004/20040075>

Laki lasten päivähoidosta (36/1973).
<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1973/19730036>

Laki lukiolain muuttamisesta (766/2004).
<http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2004/20040766>

Laki maahanmuuttajien kotouttamisesta ja turvapaikanhakijoiden vastaanotosta (493/1999).
<http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/1999/19990493>

Laki maahanmuuttajien kotouttamisesta ja turvapaikanhakijoiden vastaanotosta annetun lain muuttamisesta (1215/2005).
<http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2005/20051215>

Laki vapaasta sivistystyöstä (632/1998).
<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980632>

Laki yleisistä kielitutkinnoista (964/2004).
<http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2004/20040964>

Laki ylioppilastutkinnon järjestämisestä (672/2005).
<http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2005/20050672>

Lukioasetus (810/1998).
<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980810>

Lukiolaki (629/1998).
<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980629>

Oikeusministeriö, kielilaki, tietoa kieliläistä.
<http://www.om.fi/24003.htm>

Oikeusministeriö, kielilaki, usein kysyttyä.
<http://www.om.fi/Etusivu/Perussaannoksia/Kielilaki/Useinkysyttya>

Oikeusministeriö, Oikeusministeriön esitteitä, Kielilaki.
<http://www.om.fi/Etusivu/Julkaisut/Esitteet/Kielilaki>

Perusopetusasetus (852/1998).
<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980852>

Perusopetuslaki (628/1998).
<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980628>

Saamen kielilaki (1086/2003).
<http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2003/20031086>

Suomen perustuslaki (731/1999).
<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990731>

Valtioneuvoston asetus ammattikorkeakouluista (352/2003).
<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2003/20030352>

Valtioneuvoston asetus ammattikorkeakouluista annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta (497/2004).
<http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2004/20040497>

Valtioneuvoston asetus kulutustavaroista ja kuluttajapalveluksista annettavista tiedoista (613/2004).
<http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2004/20040613>

Valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksen yleisistä valtakunnallisista tavoitteista ja tuntijaosta (955/2002).
<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2002/20020955>

Valtioneuvoston asetus perusopetuslaissa tarkoitetun opetuksen valtakunnallisista tavoitteista ja perusopetuksen tuntijaosta (1435/2001).
<http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2001/20011435>

Valtioneuvoston asetus saamen kielilain täytäntöönpanosta (108/2004).
<http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2004/20040108>

Valtioneuvoston asetus suomen ja ruotsin kielen taidon osoittamisesta valtionhallinnossa (481/2003).

<http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2003/20030481>
Valtioneuvoston asetus yleisistä kielitutkinnoista (1163/2004).
<http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2004/20041163>
Valtioneuvoston asetus yliopistojen tutkinnoista (794/2004).
<http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2004/20040794>
Valtioneuvoston asetus ylioppilastutkinnosta (915/2005).
<http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2005/20050915>
Valtioneuvoston päätös tutkintojen rakenteesta ja yhteisistä opinnoista ammatillisessa peruskoulutuksessa (213/1999).
<http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/1999/19990213>
Yhdenvertaisuuslaki (21/2004).
<http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2004/20040021>

Euroopan komission ja Euroopan neuvoston julkaisut

A new framework strategy for multilingualism. 2005. Communication from the Commission to the Council, the European Parliament, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions. Brussels: European Commission.

EU:n sosiaalinen todellisuus. 2007. EU:n komission Eurooppa-politiikan neuvonantajien toimiston mietintö.

European Charter for Regional or Minority Languages. Framework Convention for the Protection of National Minorities. European Treaty Series - No. 148. Strasbourg, 5.XI.1992. Council of Europe.
<http://conventions.coe.int/Treaty/en/Treaties/Word/148.doc>

Europeans and languages. 2005. Eurobarometer 63.4. European Commission.
http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/ebs/ebs_237.en.pdf

Europeans and their Languages. 2006. Special Eurobarometer 243. Brussels: European Commission.
http://europa.eu.int/comm/public_opinion/archives/ebs/ebs_243_en.pdf

From linguistic diversity to plurilingual education: Guide for the development of language education policies in Europe. 2007. Main Version. Council of Europe: Language Policy Division.
http://www.coe.int/t/dg4/linguistic/Source/Guide_Main_Beacco2007_EN.doc

Guide for the development of language education policies in Europe. From linguistic diversity to plurilingual education. 2003. Main version (draft). Council of Europe: Language Policy Division.
http://www.coe.int/T/DG4/Linguistic/Source/FullGuide_EN.pdf

Integrating Immigrant Children into Schools in Europe. 2004. Brussels: Eurydice.

Key Data on Teaching Languages at School in Europe. 2005 Edition. Brussels: Eurydice.
http://www.eurydice.org/ressources/eurydice/pdf/0_integral/049EN.pdf

Kielenoppimisen ja kielellisen monimuotoisuuden edistäminen. Toimintaohjelma 2004–2006. Luxemburg: Euroopan komissio.
http://www.jyu.fi/hum/laitokset/solki/tutkimus/projektit/kielo/toimintaohjelma_2004-06_fi.pdf

Komission tiedonanto Euroopan parlamentille ja neuvostolle. Eurooppalainen kielitaitoindikaattori. KOM (2005) 356. Euroopan komissio.
http://ec.europa.eu/education/policies/lang/doc/com356_fi.pdf

Komission tiedonanto neuvostolle, Euroopan parlamentille, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle sekä alueiden komitealle. Kielten oppimisen ja kielellisen monimuotoisuuden edistäminen. Toimintaohjelma 2004–2006. 2003. KOM(2003) 449. Euroopan yhteisöjen komissio.
http://ec.europa.eu/education/doc/official/keydoc/actlang/act_lang_fi .pdf

Komission tiedonanto neuvostolle, Euroopan parlamentille, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle sekä alueiden komitealle. Uusi monikielisyyden puitestrategia. 2005. KOM(2005) 596. Euroopan yhteisöjen komissio.
<http://europa.eu/languages/servlets/Doc?id=1034>

Languages of School Education. 2007. Council of Europe.

http://www.coe.int/t/dg4/linguistic/Schoollang_EN.asp
Lombardo, L. (toim.) 2006. *The Role of Languages in an Enlarged Europe. Papers from the European Conference*. Rome: Luiss University Press.
Monikielisyttä koskeva poliittinen ohjelma. 2007. EU:n komission tiedote 23.2.2007.
Promoting Language Learning and Linguistic Diversity. An Action Plan 2004–2006. 2003. Brussels: European Commission.
Resolution on the European Language Portfolio. The 20th Session of the Standing Conference of the Ministers of Education of the Council of Europe, Cracow, Poland, 15-17 October 2000. Euroopan neuvosto.
Teaching and learning languages: Towards the learning society. 1995. Luxembourg: European Commission.
The place of the mother tongue in school education. Recommendation 1740 (2006). Parliamentary Assembly. Strasbourg 10.4.2006. Council of Europe.
<http://assembly.coe.int/Main.asp?link=/Documents/AdoptedText/ta06/EREC1740.htm>
White paper on education and training. Teaching and learning – Towards the learning society. 1995. COM (95) 590. European Commission.
<http://ec.europa.eu/education/doc/official/keydoc/lb-en.pdf>

Opetushallituksen, valtioneuvoston ja ministeriöiden julkaisut

Aikuisten perusopetuksen ja lukiokoulutuksen kehittämisohjelma vuosiksi 2007–2012. Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2006:33. Helsinki: Opetusministeriö.
Ammatillisen koulutuksen opetussuunnitelman ja näyttötutkinnon perusteiden muutos. 2002. Määräys 19.6.2002 nro 34/011/2002. Helsinki: Opetushallitus.
http://www.edu.fi/julkaisut/maaraykset/ops/muutos34_011_2002.pdf
Ammatillisen peruskoulutuksen ja näyttötutkintojen perusteet 2000. Opetushallituksen määräys 33/011/2000. Helsinki: Opetushallitus.
Asiointi omalla kielellä. Uuden kielilain täytäntöönpanon tukihankkeen loppuraportti. Työryhmämuistioita 15a/2004. Helsinki: Valtiovarainministeriö.
http://www.vm.fi/vm/fi/04_julkaisut_ja_asiakirjat/01_julkaisut/03_tyoryhmamuistiot/91467/91465_fi.pdf
Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2000. Helsinki: Opetushallitus.
Euroopan kansalliskielten ja kulttuurien toimikunnan mietintö. Komiteamietintö 1991:6. Helsinki: Opetusministeriö.
Euroopan ulkopuolisten kulttuurien ja kielten toimikunnan mietintö. Komiteamietintö 1986:1. Helsinki: Opetusministeriö.
Färkkilä, N., Kahiluoto, T. & M. Kivistö 2006. *Lasten päivähoiton tilannekatsaus. Syyskuu 2005*. Sosiaali- ja terveysministeriön selvityksiä 2006:16. Helsinki: Sosiaali- ja terveysministeriö.
Grunderna för förskoleundervisningens läroplan 2000. Helsingfors: Utbildningsstyrelsen.
Grunderna för grundskolans läroplan 1994. Helsingfors: Utbildningsstyrelsen.
Grunderna för gymnasiets läroplan 2003. Helsingfors: Utbildningsstyrelsen.
Grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen 2004. Helsingfors: Utbildningsstyrelsen.
Hallituksen maahanmuuttoliittinen ohjelma. 2006. Työhallinnon julkaisuja 371. Helsinki: Työministeriö.
http://www.mol.fi/mol/fi/99_pdf/fi/06_tyoministerio/06_julkaisut/10_muut/mamu_ohjelma19102006.pdf
Kansainvälisyyskasvatus 2010. Opetusministeriön julkaisuja 2007:11. Helsinki: Opetusministeriö.
<http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2007/liitteet/opm11.pdf?lang=fi>
Kansalliskielten historiallinen, kulttuurinen ja sosiologinen tausta. 2000. Kielilakikomitea. Työryhmämuistio. Helsinki: Oikeusministeriö.
<http://www.om.fi/uploads/zye6d9qeom5.pdf>

Kielelliset oikeudet kansallisessa lainsäädännössä. Kielilakikomitea 10.11.2000. Helsinki: Oikeusministeriö. <http://www.om.fi/uploads/7u384lx45pl9v.pdf>

Kieliohjelmakomitean mietintö. Komiteanmietintö 1978:60. Helsinki: Opetusministeriö.

Korkeakoulujen kansainvälisen toiminnan strategia. Opetusministeriön työryhmien muistioita 2001: 23. Helsinki: Opetusministeriö.

Koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelma 2003–2008. Opetusministeriön julkaisuja 2004:6. Helsinki: Opetusministeriö.

Lukion opetussuunnitelman perusteet 2003. Helsinki: Opetushallitus.

Maahanmuuttajien sekä saamenkielisten, romanikielisten ja vieraskielisten oppilaiden täydentävään opetukseen perusopetuksessa ja lukiokoulutuksessa myönnettävän valtionavustuksen perusteet. Opetusministeriön kirje 62/520/2006, 9.5.2006.

Opetusministeriön maahanmuuttopoliittiset linjaukset. Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2003:7. Helsinki: Opetusministeriö.

Pakolaisopetuksen työryhmän muistio. Työryhmämuistio 10. Helsinki: Sosiaali- ja terveysministeriö.

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2004. Helsinki: Opetushallitus.

Service på eget språk: slutrapport för stödprojektet för verkställandet av den nya språklagen. 2004. Helsingfors: Finansministeriet.

Suomen vastaus globalisaation haasteeseen. Talousneuvoston sihteeristön globalisaatioselvitys – osa II. Valtioneuvoston kanslian julkaisusarja 17/2006. Helsinki: Valtioneuvoston kanslia.

Suomi kansainvälistyy – kieltenopetus vastaa haasteeseen. 1997. Kieltenopetuksen ja koulutuksen kansainvälistymisen strategiaohjelma. Koulutus- ja tiedepoliittikan osaston julkaisusarja 41. Helsinki: Opetusministeriö.

Tallroth, P. 2002. *Tiivistelmä kielilakikomitean mietinnöstä (KM 2001:3) annetuista lausunnoista.* Helsinki: Oikeusministeriö.

Valtioneuvoston kertomus kielilainsäädännön soveltamisesta 2006. Helsinki: Oikeusministeriö. <http://www.om.fi/uploads/vimir.pdf>

Valtioneuvoston koulutuspoliittinen selonteko eduskunnalle. Opetusministeriön julkaisuja 2006:24. Helsinki: Opetusministeriö. <http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2006/liitteet/opm24.pdf?lang=fi>

Valtionhallinnon kielitutkintojen perusteet 2003. Helsinki: Opetushallitus.

Voimassa olevat opetussuunnitelman ja näyttötutkinnon perusteet sekä kansalliset ammattiosaamisen näyttöaineistot. 2007. Helsinki: Opetushallitus. <http://www.oph.fi/SubPage.asp?path=1,17627,927,1561>

Yleisten kielitutkintojen perusteet 2002. Helsinki: Opetushallitus.

Yliopistojen kieliaineista valmistuneiden maistereiden työllistymisselvityksiä:

Helsingin yliopisto, Ura- ja rekrytointipalvelut, Tilastokeskuksen sijoittumisaineisto Helsingin yliopistossa tutkinnon suorittaneiden tilanteesta vuonna 2004. http://www.helsinki.fi/rekry/materiaalit/tilastokeskus2004/humanistinen_ja_opetus_ala.htm

Oulun yliopisto, Ohjaus- ja työelämäpalvelut, Sijoittumistietoa, Oulun yliopistosta valmistuneiden pääasiallinen toiminta v. 2004. <http://www oulu.fi/careerservices/dokumentti/paaasylempi04.xls>

Puhakka, A., Rautopuro J. & V. Tuominen 2007. *Vastavalmistuneet – Joensuun yliopistosta vuosina 2003–2005 valmistuneiden kandidaattien ja maistereiden työllistyminen.* Joensuun yliopisto: Hallintoviraston raportteja ja selvityksiä N:o 44. <http://www.joensuu.fi/urapalvelut/Raportti%2003-05/vastavalmistuneet.pdf>

Tampereen yliopistosta vuonna 2004 valmistuneiden työelämään sijoittuminen. 2006. Tampereen yliopisto: Ura- ja rekrytointipalvelut. <http://www.uta.fi/rekrytointi/sijoittuminen/sijoittumis seuranta04.pdf>

Tauriainen, J. 2004. *Selvitys Jyväskylän yliopistosta ajalla 1.8.2002–31.7.2003 valmistuneiden maistereiden sijoittumisesta työelämään.* Humanistinen tiedekunta. Jyväskylän yliopisto: Tutkimus- ja rekrytointipalvelu.

<http://www.jyu.fi/tutkimuspalvelut/meille/hum02-03.pdf>

Turun yliopisto, Rekrytointipalvelut, Sijoittuminen työmarkkinoille, Sijoittumisselvitykset, Pääaine- tai koulutusohjelmakohtaista työllistymistietoa, Humanistinen tiedekunta.

<http://rekrytointi.utu.fi/?cmd=yliopistoille.sijoittumistieto>

Åbo Akademi, Arbetsforum, Placering på arbetsmarknaden, Utexaminerade 1995–2005, fakultets- och ämnesvis, Humanistiska fakulteten.

<http://www.abo.fi/arbetsformu?cmd=fakulteter.statistik>